

“ZARJA”

MESEČNIK ZA SLOVENSKO ŽENSTVO V AMERIKI.

Štev. (No.) 27.

September, 1931.

Letnik (Volume) 3.

A. Schiffrer:

Nova žena

TO let bo kmalu, odkar je napovedal nemški mislec Nitsche prihod novega človeka na svet. Nadčlovek bo po telesu, mišljenju in volji. Brez srca bo, brez vesti in brez vere. Novo bitje bo, ki bo nadkriljevalo po vseh svojih zmožnostih človeka, kakoršnega poznamo mi. Zato se mu bo vse klanjalo in mu služilo brezpogojno.

Veliko se je čulo o nadčloveku pred svetovno vojno. Ko ne bi bilo nemško ljudstvo prepričano, da je ono poklicano, naj predstavi nadčloveka svetu, bi se vojna najbrže nikdar ne bila začela. Vojna se je končala s prepričanjem, da je človeška narava še vedno ista, kakor je bila izza pamtivekov; medtem ko ga strasti ponižajo pod žival, ga povzdigujejo njegove naravne in nadnaravne vrline nad angelske kore.

Odkar se je razpršila bajka o nadčloveških zmožnostih moža, se je začelo posvečati več časa ženi, ki se ima razviti iz včerajšnje sufragetke in današnjega "flapperja". Moška roka je do sedaj pisala zgodovino in vladala svet, — tako povdarjajo ti novi proroki — zato žena ni dobila svojega mesta in tudi ne priznanja, ki ji gre po pravici v povestnici človeškega rodu. Ko se bo oprostila moške nadvlade in spon, h katerim jo priklepa materinstvo, se bo povzdignila na isto stopinjo kot jo zavzema mož, ali pa ga bo celo prekašala. Boj se ne bo vršil več med možmi, temveč se bo borila žena z moškim za nadvlado in prvenstvo.

Če bi vstala iz groba Lucy Stone, ali pa katera druga izmed bojevitih sufragetk, bi ne mogla verjeti lastnim očem, kako so se socijalne razmere spremenile v zadnjih tridesetih letih. Zrno, katero so položile prvoboriteljice za žensko enakopravnost v rodovitno zemljo, je obrodilo stoteri sad. Iz slabotne, mravljično razvite in pohlevne ženice se je razvila močna, žilava in atletična Amaconka, ki ne zastaja nič za možem, ne po rasti, ne po spretnosti, in tudi ne po drznosti. Po vseh uradih, trgovinah in denarnih zavodih jih dobiš; dostikrat na najbolj odgovornih mestih. Znajo molčati kadar treba, in so mnogo bolj zanesljive kot mož. Zakone delajo nele same za sebe, temveč tudi za može po zakonodajah posameznih držav; nekaj jih je celo v državni zbornici v Washingtonu, D. C. Dve sta sedeli sedaj na governerskih stolih. Še en korak naprej

in ženska se bo potegovala za predsedniško čast... In kako drzne so postale nekatere izmed njih! Ravnokar berem med dnevnimi novicami, da so tri ženske oropale modno trgovino v Chicagi. Dvoje deklet je v Montani oropalo roparja. Vzeli sta mu avtomobil in pustili roparja lepo na cesti... Nad deset milijonov jih gre vsa jutro točno na delo v današnjih slabih časih, medtem ko postopa po cestah nad šest milijonov mož in išče dela zastoj. Kdor se zanima za statistike, lahko dobi natančno poročilo o razdelitvi premoženja med posamezniki v Zedinjenih državah. Našel bo, da 46% celotnega premoženja lastujejo Američanke v svojem imenu in razpolagajo z njim po svoji volji.

Kam vse to vede? Kaj pomeni? Ženska nadoblast; pravi eden. Drugi trdi, da je to le začasen pojav; posledica nezdravih socijalnih razmer, ki morajo prinese prekrat v človeški družbi, če se pravočasno ne spremenijo. Gorje ženski, če pride do prevrata! Ona je bila do sedaj še vedno tista, ki je trpela najbolj pri vsaki prekuciji. Razen sanjačev in laži-modrijanov se pa strinja celi svet v tem, da je ženska narava še vedno ista kot ji jo je podaril Stvarnik, in bo ostala ista do konca sveta. Sprememba telesa, sprememba obleke in sprememba običajev še ne pomenja spremembe duše. In duh je tisti činitelj, ki je prinesel vse pomembne spremembe in prevrate med človeštvom.

Naj govori zgodovina! Pod zgodovino razumemo vedo, ki navaja in razlaga dogodke iz preteklih časov. Vse drugo je sanjarija in bajke, pri katerih igra vlogo edinole človeška domišljija. Darwin, apostol evolucije, priznava, da ni nikjer na svetu mogoče najti kakih znakov in še manj dokazov, ki bi pričali da nista živela oba spola na svetu takoj od začetka. Jezikoslovje, gotovo najstarejša veda, ki se peča z izvorom besedi in jezikov, navaja žensko kot isto bitje, katerega najbolj pomembno svojstvo je bilo prinesiti na svet življenje in ga ohranjati. Zibelka indoevropskih jezikov je sanskritski jezik. Besega "gen" v sanskritu pomenja bitje, ki rodi. Grški jezik je dobil svojo besedo "ginajks" iz sanskritskega govora. Slovanska beseda "žena" ni nič drugega kot popačen grški izraz. Slovanu je bilo težko izgovarjati besedo "giena", zato jo je spremenil v "žena". Najstarejši egiptovski klinopisi rabijo izraz "nebper" za ženo. Beseda pomenja isto

kot gospodar hiše ali doma. Najstarejše izkopsnine nam jo predstavljajo kot ženo, mater, gospodinjo in pomočnico možu. Sveto pismo, ki je do danes še vedno najbolj zanesljiva zgodovinska knjiga, navaja ženo kot pomočnico možu. "Naredimo mu pomočnico" — in "v bolečinah boš rodila otroke, pod oblastjo boš svojega moža, in on ti bo gospodar."

Da ni bila žena nikdar niti duševno in tudi ne telesno slabša kot danes, nam pove vsaka stran sv. pisma. Razumela je božje povelje v raju in ravno tako pomen kazni. Iz raja je sledila možu v pregnanstvo in mu bila vseskozi pomočnica na njegovih žalostnih in veselih potih. Kakšno je bilo možovo gospodarstvo nad njo, nam pove slučaj Sare. "Ti Abraham," je rekla svojemu možu, "tako se pa nismo zgovorili, da bosta dve ženski gospodar pod našo streho." In dekla je morala od hiše še isti dan. Nad 4000 let je že preteklo od tistega dne. O ženski previdnosti govori druga knjiga sv. pisma, Exodus. Voditelji Izraela iz egiptovske sužnosti so bili trije: Mozes, Aaron in prerokinja Miriam. Po zatrdilu sv. knjige jo je Bog sam odločil za to važno mesto. Ko narod še ni pripoznaval nobenega zakonodajalca nad seboj razven Boga, takrat so vodili ljudstvo sodniki; poleg tega so oni razlagali zakon in delili kazni. Eden najboljših sodnikov je bila Debora, žena Lapidotova. Na njeno povelje je Barak, njen četovodja, peljal v boj proti Kananejcem 10.000 mož. Šla je sama v boj, zapovedovala četam ob gori Tabor in premagala sovražnika. Narod, ki je poprej trpel nad 20 let pod težkim tujim jarmom, se je osvobodil in užival pod njenim vodstvom mir in blagostanje celih 40 let. Da je imel Izrael svojo Devico orleansko nam svedoči dogodka iz življenja Judite, rešiteljice mesta Betulije. Tudi sufragetk ni manjkalo. Po imenih jih navaja 27. poglavje knjige Numeri: "Maala, Noa, Hegla, Mehla in Tersa." Bile so sestre, in ko jim je oče umrl, so zahtevale od Mozesa, da mora pripasti njim očetovo premoženje. Njihova beseda je obveljala. Zakon je prišel v veljavo: Če oče umrje brez moškega potomca, bo premoženje pripadlo njegovim hčeram. Kdo še ni čul o čisti Suzani in o diplomatični Esteri, ki je posredovala za svoj narod pri babilonskem kralju Asveru? Makabejska mati, ki je zrla na muke svojih sedmerih sinov in končno umrla pod roko rablja, še danes nima primernega vzgleda hrabrosti v zgodovini človeštva. — Zvižaje, spletke in stremenje po lepoti in mladosti je bilo Evnim hčeram lastno pred tisoči in tisoči leti nič manj kot danes. Kraljica Jezabela pregovori svojega moža, naj da umoriti Nabota, ker ji ni hotel prodati vinograda, ki si ga je zaželela. Po smrti svojega moža si je navila lase in našminkala obraz, da bi premotila kralja Jehu. Bet-sabe, žena Urije Hitita, je toliko časa, pomežikavala in se izpostavljala Davidu, dokler ga ni premotila. Kako je spletkarilo na Salomonovem dvoru nad 500 žensk toliko časa dokler niso napravile iz moža, katerega je

Bog obdaril s tako izvanredno modrostjo, odpadnika in malikovalca, — nam tudi pove sv. knjiga. Kako daleč sega ženska osveta, svedoči Atalija, mati kralja Ohozija, ki je dala pomoriti vse sorodnike kralja Jehu. Knjigo bi mogel napisati človek, če bi hotel navesti vse, kar povesta o tedanji ženi knjiga Modrosti in knjiga Pridigar. Obe se strinjata v tem, da je žena lastovala vse vrline in vse slabosti, katere so ji lastne v današnjih dneh. Iz njihovih besedi sklepamo, da je bila žena za one dni primerno izobrazena, nič manj, kot so njene hčere za današnje čase.

Ko je prišel Kristus na svet, je našel ženo na tako visokem stališču omike, da se ni sramoval izbrati eno izmed njih, in sicer med najbolj priprostim, za svojo mater. "Ko je prišla polnost časov, je poslal Bog svojega Sina, rojenega iz žene, podvržen postavi, da bi odkupil tiste, ki so bili pod postavo, da bi tako prejeli posinovljenje," pravi sv. Pavel. Ravno isti apostol je proglasil emancipacijo žene v svojem pismu do Galačanov, 22 let po Kristusovi smrti: "... ni več moža in ne žene, kajti vsi ste eno v Kristusu Jezusu."

Kdor danes išče nove ženske, ni še nikdar bral življenja svetnikov in svetnic božjih. "Kdo more najti junaške ženske?" je vzklikal Salomon tisoč let pred prihodom Kristusa na svet. Tako redke so bile, da niti vsako stoletje ne najdeš ene, ki bi se bila povzpela nad vsakdanjo mišljenje in delovanje množice. Šest sto let po Salomonovi smrti je proglasil največji modrijan vseh časov, Aristotel, ženo za "duševno in telesno nerazvitega človeka." Dobrih dvajset let potem, ko se je začel oznanjevati evangelij Kristusov po svetu, je našel sv. Pavel ženo tako razvito, da je razglasil, "da smo vsi eno v Kristusu Jezusu" in "da ni več moža in ne žene." Kri Kristusova je bila tista moč, ki je ustvarila novo ženo. Njegova preblazena mati je bila prva, ki je nastopila novo pot in pokazala ženi novi pogled v življenje in novo pot do popolnosti. Kdo more naštet vse one, ki so nastopile novo pot in vstrajale do konca? Kje so zapisana imena vseh onih junaških mučenic, ki so dale svoje življenje, da so potrdile resničnost Kristusovega nauka? Le knjiga življenja bo razodela vesoljnemu svetu imena vseh onih svetih devic, žena in udov, ki so dokazale svetu s svojim življenjem in zgledom, da je življenje po evangeliju "sladak jarem in lahko breme." Kako malo jih vidimo po altarih naših cerkva! Le one so bile povzdignjene na altarje, katere so se tako odlikovale po svojem junaštvu, da je Bog sam, bodisi v njihovem življenju ali pa po njih smrti pričeval s čudežnimi deli o njihovih vrlinah.

Po preteku devetnajst stoletij imamo povsod toliko junaških žensk, da jih človek niti ne opazi. Malo vzgleda iz vsakdanjega življenja! — Vsako drugo soboto je bil dan plačila. Plači je sledila pijača. In kadar se ga je sosed nabral, takrat je bil obračun pri hiši. Cela srenja je vedela zato; najbolj njegova žena in otroci.

Na lastne oči sem jih videl. Žena je bila vsa pisana po obrazu in životu; iz ust je tekla kri in grda rana ji je zijala nad očesom. Otroci so se tresli in stiskali pod posteljo. — Tako je šlo “pedo za pedo,” leto za letom. “Pusti ga! — Kdo bo živel s tako zverino! — To ni človek!” — Vsakdo je vedel kak drug nasvet. Pogledala je vsakokrat po otrocih, stisnila zobe, si otrla solzo iz očesa in ponavljala vedno ene in iste besede: “Oče je mojim otrokom. Bog bo preložil!” . . . Ni samo ena te vrste. Kamor koli greš, povsod jih najdeš. Toliko jih je, da se ti zdi nekaj vsakdanjega; čudil bi se, če bi bilo drugače. In vendar je to junaštvo, zatajevanje, trpljenja in muka. Počasi nese žrtev svoj križ; hira in umira za grehe drugih. Tisti, ki bodo uživali sad njene trpljenja, niti ne vidijo njenih muk in ne slišijo njenih vzdihov; ravno tako ne oni, ki pričakujejo na svet telesno in duševno močnejše — nove žene.

Če se hočeš prepričati, da junaštvo ne cvete samo v moških prsih, stopi za en dan v katero koli katoliško bolnišnico, hiralnico, sirotišnico, ali pa šolo. Iz dobrih domov, mnogokrat iz bogatih in celo razkošnih domov, so stopile te žene med največjo človeško bedo, da razširjajo kraljestvo božje na zemlji. Dobiš jih med zavrženci človeške družbe, med pagani in divjaki, kjer ni njihovo življenje nič manj na tehtnici kot njihovo zdravje. Kakšno je njihovo plačilo? Pomilovalen posmeh od sveta in neznan grob v tujini. Taka je nova žena in njih število je množica.

V deželi Scitov, menda ob Črnem morju, so baje živele močne, žilave in bojevite Amaconke. Imele so svojo državo in živele v večnem boju z moškimi sosedi. V mladih letih so si dale izžgati prsi, da so mogle v poznejših letih nositi ščit in napenjati lok. Kje so živele, nihče ne ve; ravno tako ne, kako in kedar. Herodot, grški zgodovinar, ki jih omenja, jih sam nikdar ni videl. Naj so živele ali ne, gotovo je, da jim človeštvo ne dolguje ničesar; niti toliko ne, da bi poiskalo njihove grobove. K izboljšanju človeškega rodu niso prispevale ničesar. Civilizacija je sezidana na samoatajevanju, na trpljenju in na žrtvah. — Žena, ki se otresa bremena materinstva in vodi boj proti možu, bo izginila iz spomina kot bajne Amaconke. Niti njene groba ne bo nihče iskal.

Le imena onih žena, ki so hodile roko v roki z možem, ga navduševale za vse kar je dobro, lepo in vzvišeno, mu kazale z besedo in vzgledom pot proti nebu, so zapisane v knjigi življenja. Sad njih dela, trpljenja in požrtvovalnosti je civilizacija, ki jo uživamo danes. Da je svet od generacije do generacije malo lepši, in življenje od dne do dne bolj udobno, je v prvi vrsti zasluga žene; nove in junaške, ki se ni bala prijeti za križ in ga pomagala nesti na Kalvarijo. In da je življenje tudi lepše za ženo samo, je pa zasluga tistih njenih sinov, ki so videli delo in razumeli vsaj del trpljenja — nove žene.

Ločan:

Krupskaja

NADEŽDA K. Krupskaja je vdova po pokojnem voditelju ruskih revolucionarjev, Leninu. Živi sedaj v Moskvi, svetem mestu Rusije; peča se z ženskimi vprašanji, ki so nastala pod novo vlado in piše spomine na revolucijo in svojega moža.

“Spomini na Lenina” je njena zadnja knjiga, ki ji vzbudila veliko zanimanja po celem svetu.

Veliko se je pisalo o Rusiji pred padcem carizma in še več po padcu. Revolucija je odprla pot novim ugibanjem. Resničnih razmer ne pozna nihče; ne oni, ki jih graja, in tudi ne oni ki jih hvali na vse pretege. Veliko grmenja in malo dežja; to pravilo velja o ruskih prevratih, kot pri vseh človeških podjetjih. Skozi porodne bolečine gredo sovjetske republike in vsak porod je težak, nevaren in dvomljiv.

Kako malo vemo o resničnem položaju, nam pove Krupskaja v svoji knjigi. Kdor koli se zanima za ruski preobrat, bo dobil boljšo sliko o predrevolucijskem položaju in ravno tako o prevratu in

glavnem karakterju tega prevrata, Leninu, kot jo mu more nuditi katera koli propaganda.

Kot posnamemo iz knjige, je bila Rusija za časa carstva nič drugega kot velikansko posestvo ruskega carja, ki je bil absoluten gospodar nad življenjem in smrtjo svojega naroda. Ker je bil tudi poglavar ruske pravoslavne cerkve, je njegova volja vezala ravno tako duše njegovih podanikov kot telesa. Da je car obdržal to oblast, se nista zanimala samo plemstvo in ruska cerkev, temveč tudi evropejske velevlasti. Dokler je namreč bila Rusija odtrgana od ostale Evrope in dokler ni silila s svojim blagom na evropska tržišča in ne skušala si razširiti svojih mej, je bila dober sosed, ki so ga spoštovale vse sosedne države in se ga obenem bale zaradi njegove moči in njegovega prirodnega bogastva. Ljudstvo je živelo v revščini in nevednosti in tlačevalo plemstvu, ki je živelo v ogromnem bogastvu. Plemstvo je bilo podložnik carja in ruska pravoslavna cerkev ravno tako njegova dekla.

Kdor koli je želel kake spremembe je bil smatran za revolucionarja. Skrivna policija, ki je

imela zasledovati gibanje revolucionarjev, je bila povsod znana kot najbolj spretna, najbolj odurna in najbolj korumpirana. Kazen za revolucionarja je bilo pregnanstvo v Sibirijo. Življenje v Sibiriji se je slikalo kot najhujša kazen, kar si jih je mogla predstavljati človeška domišljija. Sibirija je bila dežela, kjer sta vladala večna zima in mraz; kjer človek ni bil nikdar varen pred volkovi in drugimi divjimi zvermi, kjer človek ni srečal družega kot jetnike in zločince, ki so se mučili dan za dnem po rudnikih, ponoči pa spali po tleh, priklenjeni s težkimi verigami na samokolnice. Končalo se je pregnanstvo brezpogojno vedno z mučno smrtjo, ali pa z begom, na katerem je begunec zrl neprestano v oči smrti.

Kako različno sliko nam da pisateljica o revolucionarnem gibanju, o življenju v Sibiriji, o pregnanstvu in o nevednosti in nesposobnosti ruske skrivne policije. Ko je bil Lenin preganjan v Sibirijo, ga je spremljala njegova soproga Nadežda. Živel sta v vasi Šušenskoje v pokrajini Minusinsk v Sibiriji. Pokrajina leži v mrzlem delu Sibirijske, ne daleč od arktičnega kroga. Takole opisuje življenje v pregnanstvu: Splošno rečeno, življenje v pregnanstvu ni bilo tako slabo. Živel sta v leseni hišici z neko družino, ki je skrbela, da je bil dom skrajno čist. Tla so bila pokrita s pisanimi preprogami domačega dela, stene so bile pobeljene in okrašene s smrekovimi vejicami. Pregnanci so imeli na razpolago vsakovrstne knjige in jim je bilo dovoljeno dopisovati kadar so hoteli in kamor so hoteli. Nihče ni pregledoval njihovih pisem. Na ta način so bili vedno lahko v zvezi z revolucionarnimi krogi in so vedno vedeli, kaj se godi po Rusiji in izven Rusije. Še več jim je bilo dovoljeno. Šli so lahko kamor so želeli. Krupskaja nam pove, da je Lenin želel obiskati prijatelja revolucionarja v okraju Tess. Napravil je prošnjo do vlade in v par tednih je dobil dovoljenje in denar zase in za ženo, v pokritje potnih stroškov.

Še bolj zanimivi so njeni podatki o revolucionarnem gibanju v Rusiji in izven Rusije. L. 1900 so bivali Leninovi v mestu Ufa, ki je bilo središče revolucionarne organizacije. Cela pokrajina je simpatizirala z revolucionarji in ljudje vseh vrst, od plemičev do preprostih delavcev, so spadali k tej skupini. Oblasti so vedele za to gibanje, pa niso nikdar posegle vmes.

Ruski prevrat ni bil posledica svetovne vojne. Vrelo je že več kot štirideset let. Nobena panoga državne uprave ni bila tako dobro urejena kot je bila revolucionarna propaganda. Imela je zvezo z stolnicami celega sveta in v Rusiji in Sibiriji tako točno poslovanje, da je v par dneh lahko sklicala na noge sto tisoče privržencev. Kljub temu zloglasna skrivna policija ni prišla nikdar zarotam do dna. Večina izobraženčev in večji del plemstva so spadali v organizacijo z namenom, da potom konstituci-

jalne vlade napravijo prevrat v Rusiji. Da je vlada pokazala le malo smisla in malo pameti, gotovo bi ne bilo prišlo nikdar do nobenega prelitja krvi. Šlo se je za spremembe in ne za prevrat.

Revolucionarji so bili razkropljeni po celi Evropi. Dobivali so podporo od domačih organizacij in tudi od evropskih držav, ki so se zanimale zato, da je imela Rusija dovolj posla doma. Po povratku iz Sibirijske so se Leninovi preselili najprvo v London, pozneje pa v Švico. Geneva je bila središče gibanja v Evropi.

Kakor se vidi, je bilo življenje za revolucionarja v Evropi veliko bolj naporno in nevarno, kot v Sibiriji v pregnanstvu. Na eni strani je povzročalo sovraštvo med revolucionarji, ki so bili razdeljeni v različne skupine, težave, na drugi strani pa policija različnih držav, ki jim je bila vedno za petami. V kljub temu je Krupskaja ugajalo življenje na Angleškem in v Švici mnogo bolj kot v Rusiji.

Revolucija v Rusiji ni vspela zaradi vojnih porazov. Kot nam pove pisateljica, je vojna samo podaljšala dan spremembe. Vse je bilo tako urejeno, da bi bil prišel prevrat v l. 1914 ali pa 1915, da ni izbruhnila vojna. Pravzaprav so se začeli prevrati že v letu 1905, in napake, ki so bile napravljene takrat, bi se ne bile ponavljale pozneje.

Nad vse zanimiv je njen opis Lenina. Človek bi mislil, da bo žena spletla gloriole okoli glave svojega moža,—posebno po njegovi smrti. Ne tako Krupskaja. Po njenih trditvah je bila ruska revolucija naraven razvoj dogodkov, ki so se mogli vršiti in dovršiti, četudi Lenina ne bi bilo zraven. V resnici Lenina sploh ni bilo v Rusiji ko je padel carizem. Kerenski je računal na pomoč istih zunanjih sil, ki so držale poprej po koncu carsko oblast in tudi pozneje skušale ovirati potek revolucije. Poleg tega je bil Kerenski slab poznavalec ruskega naroda. On ni vedel, da Slovan prenese potrpežljivo še tako veliko zaničevanje, revščino in preganjanje — pred dobrosrčnostjo pa omahne. Leninu, ki je šel skozi toliko skušenj med nezanesljivimi in spremenljivimi revolucionarji, je bilo to znano. Zato je vzel v roko isto orožje, kakor ga je rabil poprej carizem — knuto, in udrihal z njo po vsakomur, ki se mu ni uklonil, če je bil že privrženec stare vlade ali pa revolucionar. Razmere so bile, ki so napravile Lenina, in ne Lenin razmer, kakoršne so danes v Rusiji.

Ko si prebral knjigo "Spomini na Lenina", boš prišel nehote do zaključka, da je večja sila kot človeška volja, ki stoji za masami ljudstva in uravnava razvoj dogodkov. Človek, naj si bo še tako velik in tako močan, ni nič družega kot igrača v rokah te sile. Brezverec bo imenoval to silo slučaj; oni pa, ki je veren, vidi v tem božjo roko. Pisateljica tega dejstva ne omenja, pač pa se razločno bere med vrsticami.

B. T.:

Ženska moč

ENSKE so nam vsilile prohibicijo; tako naglaša danes vsakdo. Resnična je ta trditev. Še predno je ženska v Ameriki dobila volilno pravico, se je udeleževala v javnem življenju. Njen boj je bil vedno boj za izboljšanje razmer in za povzdigo moralnega življenja.

Nikjer ne vidimo ženske moči tako, kot ravno v boju proti pijači in proti zlorabi saloonov. Že za časa Civilne vojske jih vidimo organizirane v boju proti pijančevanju. V Mound City, Kansas, so prikorakale v saloon s sekirami in bati, in razbile vse kar jim je bilo na poti. To se je zgodilo veliko let poprej predno je zavihtela svojo sekirico drzna Carry Nation.

Pravi boj proti organiziranemu pijančevanju se je začel šele l. 1879. Torišče boja je bila država Kansas. Civilizacija je takrat podajala roko divjemu zapadu v državi Kansas. Divji Indijanci, napolnjeni pastirji iz Wyoming in Texas, rudarji, iskalci zlata, živinorejci, — vsa ta pestra družba je zahajala v Kansas na kupčijo in na zabavo. Gostilne so bile napolnjene vsak dan v letu, in umori in poboji so bili na dnevnem redu. Država Kansas je bila znana kot država brez Boga in brez zakona.

Leta 1879 v mesecu septembru je Mrs. Drusilla Wilson sedla v voziček in pognala konjička. Od mesta do mesta sta potovala s konjičkom in nista se vrnili domov toliko časa, dokler ni imela organiziranih vseh žensk po državi Kansas v sveto vojsko. Nad 3500 milj je napravila predno se je ustavil konj pred njenim domom v Lawrence, Kansas.

Moli in delaj! je bilo njeno geslo. Pozneje so se spremenile te besede v geslo: Glasuj tako kot moliš! In takrat se je molilo po celi državi. Ženske so začele. V vsakem mestecu je zrastle društvo molilk kar čez noč. V gručah so hodile od gostilne do gostilne, prepevale in molile.

Marsikak pridigar in reformator se je poprej zagnal proti pijači, pa se je navadno vsak opekel. Interesi, ki so stali za pijačo, so ga hitro spravili s pota, bodisi z zasmehovanjem, ali pa s silo. Ko so pa nastopile ženske v procesijah, je marsikak gostilničar zgubil pogum, in sam svojevolsko popustil svojo dobičkanosno obrt.

V jeseni l. 1879 se je spremenila cela dežela v dve veliki armadi. Suhači so bili organizirani v več društvih; najbolj pomembno je bilo "The Independent Order of Good Templars" pod vodstvom zagriženega sovražnika pijače J. R. Detwiler-ja. On je bil prvi veljak, ki je naglašal, da se mora pijača odpraviti iz Zedinjenih držav potom amendmenta v

ustavi. Templarjem so se pridružili "The Sons of Temperance" in ženske pod okriljem "The Women's Christian Temperance Union". Za časa boja sta zagledala luč sveta dva časopisa, ki sta izhajala le toliko časa dokler ni bila zmaga dobljena. Bile so večinoma ženske, ki so ohranjevale ta dva časopisa pri življenju.

Iz cele Amerike so prihajali govorniki na shode. V Bismarck Grove v mestu Lawrence, Kans. je otvoril shod Francis Murphy iz Portland, Me. Mož je bil znan pijanec dolgo let, in ko je pustil pijačo, ni temperančno gibanje imelo boljšega zagovornika kakor je bil ravno on. George Dow, ki je zanesel prohibicijo v državo Maine, mu je bil desna roka. Mrs. J. Ellen Foster iz Iowe ni nikdar izgubila nobene priložnosti kadar je mogla udariti po alkoholu. Največja moč je bil nedvomno John St. John, takratni governor države Kansas, ki je videl v alkoholu največjega sovražnika proti zakonu in redu. — Nad 25.000 ljudi je prisostvovalo shodu celih 12 dni, molilo in prepevalo nabožne pesmi in speve, nalašč zložene za tako priložnost. Več kot tisoč mož se je odpovedalo pijači za vedno.

Shodi so se ponavljali celo leto, enkrat v enem mestu, drugič v drugem. Nobena zabava, noben izlet, in noben piknik ni bil brez pomena. Poleti so ljudje prihajali k prireditvam v vozovih in pripeljali seboj šotore in posteljno opravo. Nekateri so ostali po par dni, drugi pa so napregli in sledili govornikom v sosednje mesto.

Vsi ti napori bi bili brez pomena, da ni končno napravila odločilnega koraka Mrs. G. W. Greever iz Wyandotte, Kans. Ko so se bili odločilni boji v deželni zbornici za in proti prohibiciji, in je bila zmaga že v rokah protivnikov prohibicije, je Mrs. Greever prihitela v shodnico, pokleknila pred svojega moža, ki je poprej glasoval proti prohibiciji, in ga prosila, naj spremeni svoj glas. Mr. Greever je vstrajal do zadnjega v boju za pijačo in osebno prostost. Solze in prošnje njegove žene pa so ga premagale. V odločilnem trenutku je zahteval, da se njegov glas spremeni v prid resoluciji.

Bolj krvavih in burnih volitev ni videla država Kansas nikdar kakor v l. 1880. Dan za dnem so prihajali glasovi iz različnih delov države; en večer so praznovali suhi, drugi večer razgrajali še huje mokri. Ko so bili končno prešteti vsi glasovi, se je našlo, da je glasovalo 92,302 državljanov za prohibicijo in 84,304 proti prohibiciji. V mesecu maju l. 1881 je stopil v veljavo zakon, potom katerega je bilo prepovedano prodajati in izdelovati opojne pijače v državi Kansas.

Govorniki v Kansas so povdarjali sledeča dejstva pred 50 leti: — Prebivalstvo Zedinjenih držav znaša 79,000,000 duš. To prebivalstvo se napaja v 140,000 saloonih. Če bi spravili vse te saloone na eno samo cesto, bi bila ta cesto dolga 265 milj. Takrat je bilo 5,000,000 ljudi, ki so zahajali vsak dan v gostilno. Če bi jih postavil po pet v vsako vrsto in bi napravili vsak dan po 20 milj, bi vzelo nič manj kot 28 dni prehoditi cesto obdano od obeh strani od saloonov. Na leto je umrlo približno 100,000 ljudi zaradi pijančevanja, bodisi neposredno, ali pa posredno. V ječah je bilo takrat okrog 100,000 ljudi. Vsak zločinec je bil obdolžen, da je nastopil pot navzdol v gostilni. "To je peklenska cesta" — so povdarjali govorniki — "in kadar se bo zakonito ustavila pijača, takrat bo tudi konec peklenške ceste."

Prednja vrata pri saloonih so zaprta že 13 let. Peklenške ceste še ni konec. Prebivalstvo šteje danes okoli 128,000,000 duš. Zločinec je nad en milijon. Zadnje leto se je popilo pijače za \$3,000,000,000. Peklenska cesta se vleče od New Yorka do San Francisco, ker se toči malone pri vsaki hiši. Ker je pijača mnogo slabša, bi našteali še dokaj bolj znatno število slučajev smrti, ki jih je posredno ali pa neposredno povzročila pijača.

Kdor je pameten, se bo držal proč od pijače, naj si bo že prohibicija ali ne; kdor je dober državljan, bo napravil isto iz spoštovanja do zakonov. Komur pa ni ne za zdravje, ne za življenje, ne za čast, in ne za blagostanje, tega pa vsi zakoni prohibicije ne bodo spravili na pravo pot. Let imamo dovolj za seboj, skušnje tudi, da lahko rečemo: Kdor misli, da bo napravil človeka boljšega potem zakonov, se moti.

† Antignona Kolombatović:

Naloga slovenske žene v tujini

(Odlomki nagovora na konvenciji SŽZ. v Sheboyganu, dne 28. maja 1930.)

ANES, v veku brezboštva in materializma je slovanski narod nosilec žive vere in duha. Za primero nam služi dobrota in pripravljenost slovanskega srca na vsako trpljenje in vsako muko. Primero o trpljenju slovanskega ljudstva za ideal in vero krščansko vidimo danes v bratski Rusiji. Z eno besedo, kdor veruje v Boga in kdor v sebi ni zatrl vsakega načela, ta mora priznati, da je slovanski rod od Boga poklican in da je on edini, ki je s svojimi ideali protiutež vsemu ostalemu svetu, ki vedno globlje pada v materializmu. Tako ste tudi Slovenci, kakor ostali Jugoslovani, del onega bogonosnega slovanskega naroda, poklicani, da vršite nalogo, ki vam je dana. Ne zabite torej svoje vloge med narodi, to je, da tudi pri drugih budite vero v Boga, da ohranjate v drugih ljudeh duševne in duhovne darove božje, prezirane in omalovaževane od ljudi današnjega veka.

Slovenska žena! V tej daljni tujini je tvoja misija še odgovornejša, ker v tej progresivni, civilizirani in ogromni zemlji, kjer je duhovno življenje zasušeno od materije, je tvoja borba še bolj mnogostranska. Borba za materialno blagostanje, za ohranjenje svojih narodnih tradicij in običajev z ene strani, z druge pa borba za izboljšanje družabnega stanja vaše dece in obujanje v nji ljubezni napram njih stari domovini, je težka dolžnost.

Drage sestre, matere, žene in hčérke! Bodite na straži, da kolikor mogoče očuvate posebnosti, ki odlikujejo vašo narodnost, s katerimi je Gospod

oblagodari vašo slovensko dušo: nežnost, sočustvovanje, človekoljublje in gostoljubnost. Ne pustite izpod nadzorstva svojega srca vaše dece. Skrbite, da bi sebičnost in pohlep, ki prevladujeta v tej zemlji, ne pokopala onih vrlin, ki so jih z ljubeznijo zasejale v vas vaše matere. Vem, da je to posebno težko, ker v Ameriki se deca kmalu izneveri nadzorstvu roditeljev. Zato bi bilo zelo koristno, da bi SŽZ. čim pogosteje prirejala izbrane zabave s predstavami za deco, a z moralno, versko in narodno vsebino. Za doseg tega cilja, za obdržanje narodne zavesti med mladino in ohranjenje slovanskih posebnosti, je potrebno, da vsa jugoslovanska ženska društva, kakor slovenska, tako tudi hrvaška in srbska, stopijo v stik za osnovanje nekakega jugoslovanskega ženskega odbora, ki bo delal za sestavo skupnega programa.

Bodi vam čast in slava, slovenske žene, ki ste poleg vseh domačih skrbi in nalog tako lepo stopile skupaj ter se združile za moralno in gmotno podporo druga drugi.

Slava SŽZ., ki neumorno bdi nad vašimi ideali, ideali vaših očetov in dedov naše drage domovine!

Čast predsednici, ki je toliko truda in ljubezni ter vso svojo blagorodno dušo posvetila v to človekoljubno ustanovo!

Od srca vam želim res mnogo uspeha. Naj vam pri vašem divnem in vzornem delu pomaga Bog, da bo sad služil radosti in ponosu našega izselništva in celega jugoslovanskega naroda!

Louise Stariha:

Navodila za bolniško strežbo

NAŠEM vsakdanjem življenju se pač kaj rado pripeti, da nas poleg zemeljskih dobrot obiščejo tudi raznovrstne nadloge in nesreče, v prvi vrsti bolezen, ki se ji, kakor smrti, skoro nikdo ne more izogniti. V takih slučajih je vedno zopet žena oziroma mati, ki naj se žrtvuje in zavzema mesto bolniške strežnice. Zlasti pri dolgotrajnih kroničnih boleznih je njeno opravilo tem važnejše. Ako nimaš svoje družine, te pa morda pri sosedu potrebujejo in kličejo. Zato je vedno dobro in potrebno za nas ženske, da se v tem tako važnem samaritanskem delu tem bolj spoznamo in tem boljše udejstvujemo.

Bolniška strežnica mora biti duševno in telesno močna, kajti tu je treba mnogo požrtvovalnosti, potrpežljivosti in žrtev. Kar se tiče vnanjosti, mora biti spretna, postrežljiva, prijazna ter skrbna v vsakem oziru. Dalje mora biti odkritosrčna, resnicoljubna, molčeča, odločna in hladnokrvna. Drugič ima tudi dolžnost gledati nase, da si svoje telo ohрани pri zdravju in moči. Imeti mora tudi dober vid, sluh, vonj, čut, okus, gladko roko in dar ukazovati, in sicer prav ukazovati. Pri vseh nezgodah, ki se lahko dogodijo, mora strežnica biti pogumna, srčna in modra. Če tudi je nevarnost velika, se ona vendar ne sme kazati razburjeno ali plašno, temveč se mora vsekako zatajiti, ter vse nepotrebne gledalce odstraniti. Sama naj nudi prvo nujno pomoč dokler ni zdravnika.

Soba bolnikova mora biti zračna, snažna, svetla in primerno velika, kajti v premajhni sobi se hitro nabere slabega duha in zraka, kar je za bolnika zlasti v zimskem času zelo težavno in nezdravo. Za bolnike naj se vedno, ako le mogoče, določi soba na solnčni strani. Okrog te sobe pa naj vlada mir, za-

brani naj se ropot in nepotrebno kričanje, ker to bolnika jako vznemrija. Enako naj se zabranijo prepogosti obiski; tudi ni prav vpričo bolnika se tiho in nerazumljivo pogovarjati, kajti to povzroči bolniku nepotrebno in hudo domišljijo.

Pri vsakem bolniku pa je takoj za zdravniško oskrbo snaga in čistost na prvem mestu. Kajti ona je prvi pogoj za zboljšanje zdravja. Pri snaženju bolniške sobe, zlasti pri pometanju, moramo paziti posebno na to, da se ne praši. V ta namen naj se pridno rabi zato odločena kompres (cunja), ki pa naj bo vselej nekoliko vlažna, da kolikor mogoče ves prah pobere. Enako naj tudi solnce po dnevu proži svoje žarke v bolniško sobo, kajti v prahu, ki se nahaja v sobi, je polno bolezenskih kali, kar pa solnčni žarki zamorejo uničiti. Pri odpiranju oken sme biti tudi nekoliko prepiha, da se hitreje prezrači, a bolnik naj bo takrat dobro pokrit.

Vlažna stanovanja so jako nezdrava; to se pogosto opaža pri otrocih, ki so blede in vedno bolehní. Včasih pa je vlažen zrak v bolniških sobah tudi potreben, n. pr. pri bolniku, ki ima suh kašelj in se muči, pa se ne more odkašljati. V tem slučaju pa smo odvisni od vremena; ako je zunaj suh zrak, si lahko pomagamo na ta način, da si prinesemo posodo vroče vode, ali pa obesimo mokro čisto rjuho. Na ta način se potem suhi zrak v bolniški sobi navzame vlage.

Da pa ni bolniku pri dolgotrajni bolezni predolgočasno, mu lahko večkrat podobe na stenah premenimo ali pogostokrat prinesemo na mizo lepih svežih cvetlic, seveda ne premočno duhtečih. Enako lično se dajo cvetlice spreminjati tudi na oknih v poletnem času. Že samo s tem napravimo bolniku veliko uslugo; zdelo se mu bo, da so mu bolečine kar olajšane. (Dalje prihodnjič.)

Ivan Zupan:

NAŠE MUČENICE

*V nebeškem domu že število,
veliko božjih je svetnikov,
ki so za Krísta le živeli;
tam biva mnogo mučnikov.*

*V dolini solz, kjer mi živimo,
bi tudi našli vrsto ono
oseb, ki vedno le trpijo,
si služijo nebeško krono.*

*In kdo so mučeniki taki,
mučenke v življenju prave,
katere naj poveljujem?
To matere so sivoglave.*

*Kdo bi opisal vse trpljenje,
telesne, dušne bolečine,
skrbi, ki jih prenaša mati
številne, velike družine?*

*Življenje svoje večkrat tvega,
ko mati srečna že postane.
Kdo bi opisal bolečine,
pri tem, katere vse prestane?*

*Od jutra dnevno, do večera
vam skrbna mati vedno dela;
na deco bolj kot nase pazi,
prenaša voljno vse vesela.*

*Celo ponoči, ko vse spava,
še mati pri otroku čuje,
ob postelji bolniški njega
zaupno moli in zdihuje.*

*Od jutra pa do pozne noči
še le preneha nje trpljenje:
ko ura zadnja ji odbije,
in ko ugasne ji življenje...*

*Tam v krsti gledam mučenico
življenja našega jaz pravo —
Položil krono mučeništva,
bi rad na njeno sivo glavo.*

Uradna poročila

Glavna predsednica:

Enkrat je pa gl. odbor vendarle članstvu ustregel. Ta čudež se je zgodil, ko je bila doklada znižana. Številna pisma mi dohajajo, in v vsakem je izraženo zadovoljstvo vsled znižane doklade. Nas veseli; upamo pa, da bo članstvo na kak drug način skušalo primanjkljaj pokriti, in to bi bilo z oglasi. Vsak slovenski list ima več ali manj oglasov, ki mu pomagajo kriti stroške. Če bi se naše članstvo tega zavedalo, bi se letna doklada lahko popolnoma opustila. Ne vidim, zakaj bi se za naš list ne dalo dobiti oglasov? Ženske skoro vse potrebščine za hišo in dom kupujemo same. Zakaj ne bi od naših trgovcev zahtevale isto, kar naklonijo drugim listom? Zarja — če smem verjeti raznim pismom in ustnim poročilom — ječitana od prve strani do zadnje. Tudi je to edini ženski slovenski list v Ameriki, katerega čita nad štiri tisoč članic, ter še veliko drugih ki niso članice. Kako, da bi tak ženski popularen list ne mogel pridobiti za vsako številko vsaj za 50 dolarjev oglasov? Poskusite, če se res ne da!

Glede kampanje je gotovo malo razočaranja tu in tam, pa se ne da pomagati. Vse ne morejo biti prve. Dasi so se štiri podružnice izredno postavile v tej kampanji, je izmed posameznih nagrad največ romalo k številki 19 v Eveleth, Minn. Ta podružnica je pridobila ravno 100 novih članic, ter zavzema drugo mesto v tej kampanji, zakar ji gre vsa čast in priznanje. Čeprav je številka 19 največja podružnica v Minn., upamo, da bo naraščala še zanaprej pod vodstvom agilnega odbora in v krogu marljivih članic.

Poleg podružnice št. 47 in 25, ki sem ju že omenila v svojem zadnjem poročilu, je priznanja vredna tudi delavnost podr. št. 41 v Clevelandu. Ta podružnica je pridobila 90 novih članic v zadnji kampanji, nad polovico vseh teh, — 56 — je dobila Mrs. Margaret Poznič, ustanoviteljica te podružnice. Lepo število, — 26 — jih je dobila tudi Mrs. Mary Lušin.

Naj omenim še drugo največjo podružnico Zveze, namreč št. 10. Ta podružnica je bila prva ustanovljena v Clevelandu, ter je imela več let čast biti najštevilnejša podružnica naše organizacije, dokler je ni prehitela št. 25. Ker so mi pa znane korajžne in navdušene članice iz Collinwooda, bi ne bila prav nič presenečena, še se nekega lepega dne pokaže št. 10 na vrhu in zavzame svoje nekdanje mesto. Seveda se bo pri tem moralo računati, kaj poreče članstvo pri št. 25, ki si ne bo dalo kar tako vzeti prvenstvo. V bodočnosti je toraj pričakovati prijazne tekme. — Ker kar ne morem pozabiti, da smo v tej kampanji tako dobro napredovale, se še enkrat lepo zahvalim vsem podružnicam, ter vsaki posamezni članici, ki je v tej kampanji kaj storila za napredek in naraščaj SŽZ. Poleg kampanjskega poročila, vem da ste bile vesele tudi naznanila, da imamo dvajset tisoč dolarjev v zvezini blagajni. — V štiri in pol letih spraviti toliko denarja skupaj, z malenkostnim asesmentom, ter iz tega plačevati stroške za umrle članice, kriti uradne stroške, izdajati svoj lasten list, pač znači dobro gospodarstvo. Dal Bog, da bi tudi zanaprej tako dobro gospodarile, ker moč-

na blagajna je največji agitator vsake organizacije.

V zadnji številki Zarje ste čitale poročilo o Mrs. Mary Besal iz Pittsburgha kot koncertni pevki. Ker je ona naša sosestra, priporočam, da kadar katera podružnica namerava prirediti koncert, povabi njo, kot članico Zveze.

Sedaj imam pa še neko važno novico. Kaj mislite, kaj bo? — Naše gl. tajnica si je omislila pomožno tajnico, brez dovoljenja gl. odbora ali članstva. Nobene ga se ni vprašalo, ampak pomožno tajnico so naročili in zadnji teden se je nastanila meni nič, tebi nič v gl. uradu. Na kake proteste, da ne rabimo nove uslužbenke, se še ozira ne, ampak na vse grlo kriči, da bo ostala, pa če se cela Zveza na glavo postavi. Ali ste že kdaj slišale tako predrznost? . . . Ta novodošlica je novorojenka naše gl. tajnice. . . Ker se kaj takega, odkar Zveza obstoji v gl. uradu ni pripetilo, nas ta naraščaj izredno veseli. Častitamo Mrs. in Mr. Račiču; mladenki pa želimo hitro rasti, da bo čimprej postala članica S. Ž. Z. in mogoče enkrat še gl. tajnica kot njena mama.

Celokupnemu članstvu prijazne pozdrave!

Marie Priland.

Nova podružnica, št. 48, je bila ustanovljena v Buhl, Minn., dne 1. avgusta, z osmimi članicami. Podrobnosti med dopisi.

Gl. tajnica in urednica:

Predno začnem s svojim uradnim poročilom, se zahvaljujem naši gl. predsednici za zgorajšnje častitke in pozornost. “Mlada tajnica” mi zaenkrat še ni v posebno pomoč, kakor si same lahko mislite, pritoževati se pa tudi ne morem, ker še precej rada — spi.

Naše najvažnejše delo v prihodnjih tednih bo brez dvoma **nabiranje oglasov** za slavnostno številko, ki bo izšla za december. Naj toraj začnem s tem.

Nabiralke oglasov so se začele probujati. Česar se naše članice lotijo, tisto bo narejeno, pa če se ves svet na kljuko obesi. To priča letošnja kampanja, v kateri se je Zvezino članstvo pomnožilo za dvajset odstotkov, kljub strahno slabim časom. Ni dvoma, da ne bodo šle zmožne delavke zdaj z enako vnemo za oglasi, in posledica bo krasna božična številka, in v slučaju izrednega uspeha, povečana in bogatejša opremljena Zarja prihodnje leto in še preostanek od teh dohodkov v blagajni.

Nikakor ne morem pozabiti, da je bila Zarja zopet odrezana za štiri strani potem, ko je že dvakrat izšla v povečani obliki. S tem seveda ne nameravam oporekati duhovnemu nadzorniku ali glavnim odbornicam, ker imajo dobre vzroke za svoje ukrepe, nekje na dnu srca me pa vendarle še zmeraj peče, da ne moremo spraviti skupaj par strani rednih oglasov in tako omogočiti velikost in obliko lista, ki bi bila za Zvezo kot kulturno organizacijo v sedanjih razmerah primerna. Da je oglase mogoče dobiti, dokazuje knjiga “Ameriška Slovenka”.

Pred vsem imam sedaj v mislih naslednjo decembersko številko Zarje. Poskusimo dobiti kolikor mogoče oglasov vsaj za to. Čas gre hitro naprej in kar naenkrat bo treba dati decembersko šte-

vilko v tisk. Podajmo se takoj na delo, ker ni že zdaj nič prezgodaj. Oglas za eno stran Zarje stane \$25, za pol strani \$15, četrta strani \$8, osmina \$5, šestnajstina \$3. Te cene so veljavne za enkratno objavo. Če so oglasi objavljene trikrat ali večkrat, so cene čimdalje nižje. Za celo leto stanejo oglasi (objavljeni dvanaajstkrat): cela stran \$210, pol strani \$126, četrta strani \$67, osmina strani \$42, šestnajstina strani \$25. Članica, ki nabira oglase za Zarjo, dobi nekoliko odškodnine za svoj trud, namreč četrtno svote, ki jo nabere za oglase.

Kampanja za članstvo je bila neverjetno in nepričakovano uspešna. Storimo sedaj kar je v naši moči, da bomo čez nekoliko časa lahko rekly: Nabrally smo toliko oglasov, da se do malega že s temi plačuje Zarja. To bi bilo velikansko delo in velikanski uspeh za SZZ., ker vse vemo, da je pridobivanje oglasov združeno z mnogo večjimi težavami kakor pridobivanje članstva.

Članice, ki so spretne s peregom, opozarjam za **nagrade**, ki jih je določil glavni odbor na zadnji seji za najboljše članke v slavnostni decemberski številki. Članky se morajo nanašati na S. Ž. Z. Poslany morajo biti na uredništvo vsaj do 1. novembra. Poskusite napisati nekaj krepkega in jedrnatega; v nobenem slučaju vam taki poskusi ne morejo biti v škodo, pač pa bodo v korist dopisovalkam in ostalemu članstvu.

* * *

Izkaznice se izdavajo članicam kot nekaka legitimacija ali potrdilo, da so vpisane kot take na glavnem uradu in je njihov sprejem potrjen. Izkaznica pokaže članici s katerim dnevom se je začela šteti njena društvena starost. Pri Zvezi je splošno vpeljano, da štejemo društveno

starost članice od dneva seje tištega meseca ko je prvič plačala assesment, oziroma je bil ta s pristopnino vred poslan na gl. urad. Ko prejmete svoje izkaznice, poglejte na datume. Če se kaj ne ujema, se takoj zgovorite s svojo tajnico, in po njej, če treba, z gl. uradom. Že v teh kratkih mesecih je prišlo na gl. urad več slučajev, kjer je par dni manjše ali večje društvene starosti pomenilo za sorodnike umrle članice kakor tudi za Zvezo različko do \$90.

Članica, ki nanovo pristopi, naj bo odkritosrčna glede svoje naravne **starosti**. Tiste članice, ki pridobivate in nagovarjate nove, jih vedno opozorite na to. Drugače nastanejo v slučaju smrti nepotrebne sitnosti in zmešnjave. Prikrivanje prave starosti sigurno ne koristi članici ali njenim sorodnikom. Prišlo je že več slučajev, ko je “Death Certificate” pokazal, da je bila umrla članica mnogo starejša, kakor je bilo napisano na njeni prošnji za sprejem; isti “certificate” je že po smrti napravil iz marsikaterere redne članice le družabno.

Število dopisov v tej in prejšnji številki priča, da celo vročina poletnih mesecev ne ovira pridnih dopisovalk. Vendar je menda še zmeraj ostalo par podružnic, ki se niso oglasile ne zdaj, ko je pripekala vročina, ne prej, ko je bil hlad. Težko je verjeti, da bi bila kje v Ameriki kakšna slovenska naselbina, kjer bi se nikoli ničesar ne pripetilo, kar bi zanimalo druge. Vsaka podružnica bi si morala prej ali slej rezervirati stalni prostor v Zarji. Zakaj pa imamo Zarjo, če ne za podružnice in članstvo, in sicer za vse podružnice in za vse članstvo!

Kampanja za novo članstvo je minila, ni pa minila zavednost in pridnost posameznih sester, ki jih niti poletna vročina ni odvrnila od nabiranja novih članic.

NOVO ČLANSTVO V MESECU JULIJU

Podr.:	Ime nove članice:	Ime agitatorice:	Podr.:	Ime nove članice:	Ime agitatorice:
1.	Johanna Radovan Mary Rasbornik Frances Repenshek Jr. Anna Stubler Pauline Finst Minka Tevž	Mary Krainc " " " " Ida Pirc Christie Rupnik " "		Frances Jakomin Frances Miklavcic Mary Rojc Rose Zalokar Agnes Delach Mary Kuret Agnes Churiy	Mary Jakomin Mary Krajc Mary Krnc Mary Lavtizar Mary Otonicar " " Frances Ponikvar
10.	Mary Rudman	Louise Milavec	26.	Elsie Lubich	Agnes J. Lubich
12.	Anna Matitz Mary Ivancic Julia Bistan	Mary Kopac Louise Stariha Anna Vidmar	34.	Agnes Tanko	Frances Loushin
13.	Frances Brozovich Margaret Evetz	Ella Russ " "	41.	Pauline Hribar Frances Luksic	Margaret Poznich " "
15.	Mary Fabjan Jr.	Jennie Blatnik	42.	Antonia Legan II. Frances Legan Julia Legan	Antonia Legan I. " " " "
18.	Anne Paulin Justine Paulin Mary Paulin	Rose Glavic " " " "	43.	Antonette Sasek Josephine Certalic Josephine E. Novak Anna Strucel	Marie Bevc Anthonia Chertweznik " " " "
20.	Elizabeth Kastelic	Agnes Skedel	46.	Antonia Chernich	Theresa Lukas
25.	Frances Jamnik Frances Macerol Louise Mlakar Louise Kozel Magdalena Milich	Jennie Brodnik " " " " Mary Brodnik " "	47.	Josephine Perko Bara Tombra.	Helen Tomazic " "

Josephine Račič.

Glasovi od naših podružnic

Št. 9, Detroit, Mich. — Dne 15. julija je v Gospodu zaspala članica naše podružnice Neža Racky. Živčna bolezen jo je mučila približno eno leto. Pokojna sestra je bila, odkar sem jo poznala, dobra katoličanka in vedno dobra članica Zveze; bila le lep vzgled vsem nam ostalim sestram. Društvene sestre smo ji izkazale zadnjo čast in smo se udeležile pogreba iz naše cerkve sv. Janeza Vianjeja na katoliško pokopališče. Počivaj v miru, naša ljuba sestra; me se te bomo še znanprej spominjale v molitvi.

Naše društvene seje, žal, niso tako obiskane, kakor bi bile lahko. Ali je kriva poletna vročina, ki jo letos res vsak bolj občuti, kakor druga leta, ali pa je krivo to, da v zadnjem času nismo imele več sej na nedeljo, kakor smo bile navajene prej. Če se bo le dalo, bomo na prihodnji seji zopet skušale predstaviti dan seje znanprej na nedeljo, o čemer smo že na zadnji seji deloma razpravljale. V Detroitu smo Slovenke preveč razkropljene in oddaljene ena od druge, da bi se mogle v polnem številu zbrati kak drug dan. Prosim toraj, pridite vse na prihodnjo sejo 7. septembra, da se pomenimo o tem in onem. Pozdravljam vse članice naše podružnice in cele SZZ. sploh. — Anna Gorshe, predsednica.

Št. 11, Eveleth, Minn. — Naše članice so sklenile, da napravimo veselico v korist naše blagajne. Vabljenе ste vse članice, da se polno številno udeležite veselice, ki se bo vršila 27. septembra.

Vabimo tudi sosedno podružnico, da nas posetite in se naše veselice udeležite. Kadar boste ve kaj napravile, vam bomo rade volje povrnile. Veselični odbor zagotavlja zadovoljnost. V tem odboru so:

Mrs. Zakrajsek, Mrs. Janezich in Mrs. Zarnec.

Prosim tudi, da se članice bolj udeležujete sej in bolj redno plačujete asament. — Mrs. Mary Oberstar.

* * *

Cenjenim članicam naše podružnice se zahvalim za venec, ki so ga podarile za mojo hčer Mary Skrinar. Nadalje se zahvalim društvu Krščanskih mater, ki so se v tako obilnem številu udeležile pogreba.

Hvala lepa tudi č. g. župniku za pretresljiv govor v cerkvi. Bog naj poplača vsem, ki se na en ali drugi način kaj dobrega storili ob času smrti naše nezabne hčerke. — Mrs. Anna Skrinar.

Št. 19, Eveleth, Minn. — Nimam ravnokaj posebnega poročati, ker važnejše stvari o naši podružnici že druge poročajo, pač pa priporočam, da bi naše članice v polnem številu prišle na prihodnjo sejo, ker bo treba nekaj prav posebnega rešiti. Ne vem, zakaj se nekatere članice tako bojijo sej. Poskusite in pridite, da se bomo bolj spoznale, in da se boste nepričale, kako prijetno je na naših sejah, obenem pa boste tem bolj spoznale zvezino in podružnično poslovanje. Saj smo lahko ponosne na svojo podružnico; v kampanji smo dobile drugo nagrado in le za las je manjkalo, da nismo dobile prve. Naj se tudi jaz zahvalim našim marljivim agitatoricam za njihovo pridnost.

Vsak mesec pričakujem Zarjo z veliko napetostjo. Silno rada prebiram dopise in članke. Ponosne smo lahko na našo vneto voditeljico Mrs. Priland, ki si je pridobila že velikanskih zaslug s svojim delom za slovensko ženstvo v Ameriki. Tu-

di Mrs. Račič zasluži priznanje za lepo urejevanje list in redno poslovanje. Sestrski pozdrav vsem članicam SZZ. po širni Ameriki. — Gabriela Masel, blagajničarka.

Št. 20, Joliet, Ill. — Naša podružnica je priredila piknik dne 2. avg. Bil je obiskan v velikem številu. Tako velike udeležbe ni še bilo na nobenem pikniku to leto, kar so jih priredili Slovenci. Pa zakaj? Ker je bil prvi ženski piknik v Jolietu.

Naše dobre članice so se pridno sukale, da so bili vsi dobro postreženi. Zatorej se zahvalim vsem članicam, ki so na katerikoli način pripomogle k takemu dobremu uspehu. Zahvaljujem se tudi mojemu Mr. Petrič, Mr. Pluth, Mr. Videtich, in Mr. Erjavec, ki so nam pomagali na ta dan; vsa čast in hvala jim! Zahvaljujem se tudi Mr. Jerisha, ker je tako igral, da so se pari kar po travi vrteli, in Mr. Kolencu, ker nam je tako spretno vodil program. Bilo je več točk na dnevnem redu, na primer tekma med malimi otroci in tekma za dekleta. Največ je bilo smeha, ko so suhe in debele ženske štrik vlekile; močnejša stranka nas je vlekla precej daleč; ko smo videle da zmagujejo, smo se podale. Mene je bilo najbolj sram, ker tehtam okoli dve sto funtov, pa sem izgubila; reklo smo seveda, da to ni bilo drugega kot sreča!

Lepega petja je bilo tudi dovolj, da je bilo kar veselje poslušati. Proti večeru, so se naše članice stopile v kolo in zapele tako lepo, da se je daleč razlegalo po vsej planini; še hrast se je tresel. Bilo je res veselje poslušati prelepe slovenske pesmi.

Drugi dan so me vsi vprek spraševali,

kdaj zopet priredimo piknik, kajti tako lušno kot je bilo na našem pikniku še ni bilo letos.

Zatorej, še enkrat se zahvaljujem vsem, ki so nam na en ali drugi način pripomogli, da se je naša blagajna zopet opomogla za lepo svoto, ter obljubljam, da hočemo povrniti ob prvi priložnosti. — Končno pozdravljam vse članice S.Ž.Z. — Agnes Skedel, predsednica.

Št. 23, Ely, Minn. — Opozarjam vse članice naše podružnice, da se udeležite skupno sv. maše dne 13. septembra ob 7. uri. Prosim, cenjene sestre, storite svojo dolžnost. — Uršula Golob, predsednica.

Št. 27, North Braddock, Pa. — Malo bolj se bomo morale zganiti pri naši podružnici: treba bo večje udeležbe pri sejah, treba bo tudi stopiti za novimi članicami, saj je v naši okolici še mnogo deklet, ki še ne spadajo pod okrilje SŽZ. Kako so nekatere druge podružnice delavne kar se tiče agitacije.

Ko prebiram poročilo o kampanji, me skoraj navdaja nevoščljivost, da so mogle nekatere članice pridobiti toliko novih. Ena takih je Mrs. Lušin iz Collinwooda. Lahko se ponaša, da je dobila 26 novih članic, pa še nagrado bo odnesla. Ko sem bila tam na obisku, sem se tudi na njenem domu dvakrat oglasila. Prešela sem ji vse rožice na vrtu s peteršiljkom vred, ki bi ga bila najraje vsega odnesla.

Moja sestra Ana Somrak je prišla k nam na obisk. Bilo je veliko veselje, ker se nisva videle že trideset let. Dale sva se tudi slikati; sličico prilagam. — Lep pozdrav SŽZ., posebno pa naši podružnici. — Uršula Pierce, tajnica.

Št. 30, Aurora, Ill. — Naznanjam članicam podr. št. 30, da se bodo naše seje vršile pri naši blagajničarki Mrs. Verbič, to pa zato, ker je bolj slabega zdravja in ji je težko ven hoditi; pogrešale bi jo preveč, ker je zelo vesele in družabne narave.

Toraj, prihodnja seja bo 1. septembra pri Mrs. Verbič. Po seji bomo imele pa bunco party. Vstopnina bo sicer zelo majhna, 15c, zato pa upamo, da nas bo lepo število skupaj in bomo kako pomagale blagajni mogoče za kakega pol stotaka.

Miss Lucy Jeraj, hčerka naše članice Karoline Jeraj, se je morala na hitro podati v bolnišnico na operacijo na slepiču. Sesterski pozdrav vsem članicam naše dišne SŽZ. — Frances Kranjc, tajnica.

Št. 39, Biwabik, Minn. — Naša prihodnja seja se vrši pri sestri Mrs. Gizka Kure. Pridite vse, saj že same veste, da je vsaka, ki se ne udeleži te seje, dolžna prispevati 10c v našo blagajno. Seja bo 13. septembra. Obenem se moram zahvaliti sosestram naše podružnice, ker so mi za 25letnico darovale \$5 iz društvene blagajne. Sem vsem zelo hvaležna. Pozdrav članicam št. 39, kakor tudi ostali Zvezi. — Marija Strukel, sedanja predsednica.

Št. 41, Collinwood, Ohio. — Že zopet prosim malo prostora v cenjeni Zarji za moj skromni dopis, s katerim hočem naše članice pohvaliti, ker so pridne kakor čebelnice, in nabirajo novih članic tudi zdaj, ko je kampanja končana. Ne bomo spale, ampak delovale bomo za napredek podružnice tudi v bodoče. Ni čudo, da gremo tako hitro naprej in da smo toliko napredovale v tem kratkem času in tako močno podružnico napravile, ker imamo v svoji sredi tako marljive delav-

Veselo snidenje dveh sester po tridesetih letih: Ursula Pierce in Anna Somrak. (Katera je Urška in katera Ančka, je naša dopisovalka pozabila povedati.—Ured.)

ke kakor Mrs. Lušin, Mrs. Rogel in Mrs. Poznič. Kako te delajo! Kako se zanimajo za napredek podružnice! Tudi druge članice, skoraj bi rekla, da vsaka članica, in še moške članice so vedno pripravljene delati, ako je treba. Naravno je, da tudi nove članice rade pristopajo k taki podružnici, kjer vlada sloga in mir.

Na naši zadnji seji sem pričakovala boljše udeležbe. Mogoče je bilo zares malo prevroče, kaj? Katere ni bilo, naj ji bo žal, kjer je bilo tako fletno in toliko smeha, da še drugi dan nismo pozabile. Mrs. Lušin se vedno nekaj umisli, samo da napravi članice vesele. Lepa hvala Vam, sestra Lušin!

Na zadnji seji smo sklenile, da se korporativno udeležimo slavnosti razvitja zastave Društva Srca Jezusovega, zatorej, drage članice, udeležite se gotovo te slavnosti, ker bomo tudi me potrebovale enako pomoč kadar pridemo na enako mesto. Naj zadostuje za danes. — Sesterski pozdrav! — Marion Penko.

* * *

Blagor mu, ki trudi se obilo, — dan bo prišel, krasni dan plačila: Kar je roka brazdi izročila, vzkliko bo ter cvet in sad rodilo.

Mnogo truda in dela je treba predno se pokažejo uspehi, vendar kjer je prizadevanje in vstrajno delo, se morajo prej ali slej pokazati tudi uspehi.

Kakor slišim, bo naša podružnica zastonj dobila charter. Za to se moramo zahvaliti pred vsem naši vrli sestri Margareti Poznič, ki nam je največ novih članic pridobila in omenjeno nagrado za podružnico prav pošteno zaslužila. Nadalje gre hvala tudi naši predsednici, sestri Lušin, ki je tudi veliko novih članic pridobila. Ko bi se vse sestre tako potrudile kakor te dve, bi nas bila že cela vojska. Vpoštevati pa moramo, da niso vse osebe enako zmožne za agitacijo, ki je v sedanjih časih toliko težja zaradi slabih delavskih razmer. Zato toliko bolj občudujemo članice, ki se niso vstrašile velikanskega napora, in so tako pomogle svoji podružnici in celi organizaciji do tem večjega uspeha. — Pozdravljene vse drage sestre. — Članica podr. št. 41.

Št. 43, Milwaukee, Wis. — Naša podružnica bo priredila jesensko plesno veselico v nedeljo dne 27. septembra v Harmony dvorani.

Vljudo vabimo članice sosednjih podr. št. 12, Milwaukee, št. 17, West Allis in št. 1, Sheboygan, Wis., da vas posetite na dan naše prireditve. Ker bomo imele samo plesno veselico in nič igre, smo sklenile, da se oddajo trije dobitki, in sicer: 1) 100 komadov namizne posode, 2) električna ura, 3) kadilno stojalo. Vstopnina s srečko je 35c.

Pričakujemo, da nas bo na dan naše prireditve posetila tudi naša gl. predsednica Mrs. Marie Prislend. Toraj, na svi denje gori omenjenega dne! — Pozdrav vsem Slovenkam! — Za podr. št. 43: Od bor.

Št. 45, Portland, Ore. — Z letošnjim piknikom smo imele smolo. Ravno ko smo vse lepo pripravile in se zbrale v našem parku, nas je nenadoma presenetil dež. Morale smo takoj iskati strehe. Naša sestra Mrs. Frances Završnik stanuje blizu parka. Povabila nas je vse skupaj, naj odidemo z njo in na njenem domu nadaljujemo in skončamo piknik. Tako smo i storile. Imele smo se prav dobro in ob desetih zvečer smo še vedno prepevale. Priznati moramo, da je imela naša Frances mnogo posla z nami. Postregla nam je tako izborno, da bi bolje ne mogla. Prisotne članice so tisti večer zbrale skupaj \$3.60, da bi ji o priliki kupile malo darilce. Na seji je Frances našo željo zavrnila in rekla, naj gre ta denar v društveno blagajno, kar je bilo gotovo zelo lepo od nje. Zato se ji vse skupaj še enkrat zahvaljujemo na tem mestu za njeno gostoljubnost in sestrsko ljubezen in želimo njej, njenemu možu in deci vse dobro. — Lepo pozdravljam vse članice. — Mary Golik, tajnica.

Št. 47, Garfield Heights, Ohio. — Pri naši podružnici smo imele do sedaj iz-
vzemši ustanovno sejo še dve nadaljni.
Reči moram, da se članice precej povolj-
no udeležujejo; vsaki krat jih je čez 60.
Na zadnjo sejo, sem uverjena, da bi jih
prišlo še več, pa jih je nekaj prestrašil —
že dolgo zaželeni dež, ter je vsled tega
marsikatera ostala doma, češ, bodo že
brez mene napravile. Ja ne vem, kako bi
bilo, ko bi bile vse takega mnenja — ?

Drage sestre, poslužujte se rednih me-
sečnih sej! Ne ustrašite se iste, katere
ste bile sedaj na avgustovi seji, ko smo
res dolgo časa debatirale o eni in drugi
zadevi, glede naše slavnosti in dobrobiti
naše podružnice. Ura je bila že 10:30 zve-
čer, ko smo zaključile našo sejo. Nekate-
ri moški so že nestrpno čakali cele tri
ure zunaj na mašinah ali doma. Le poto-
lažite jih, da bomo drugi v eni uri vse
uredile. Posebno v polnem številu se u-
deležite septemberske seje 12. sept., ker
takrat, upamo, bo navzoča tudi glavna
predsednica SZZ. Mrs. Marie Prislend.

Kolikor toliko vam je že znano, da bo-
mo imele 13. septembra pri naši podruž-
nici največjo slavnost, ko nam bo Mrs.
Prislend izročila zlato spominsko knji-
go kot priznanje naše zmage v zadnji
kampanji.

Ker pa se taka slavnost v bodoče mor-
da sploh ne bo več obhajala pri naši po-
družnici, (ker je večina žensk že vpisa-
nih), vsled tega ste prošene, drage sestre,
da na ta dan niti ena ne ostane doma.
Pokažimo javnosti, da se nam gre za na-
predek podružnice in cele SZZ.

S tem pa ni rečeno, da ste vabljene sa-
mo članice št. 47. Prav prijazno vabimo
tudi vse ostale podružnice, oziroma čla-
nice organizacije SZZ., da nas ta dan v

polnem številu posetite, od blizu in daleč,
pa tudi moških ne pozabite doma! —
Posebno vabimo članice podružnic v O-
hio, katerim ni tako daleč priti do nas.

Podružnice št. 6, 10, 14, 15, 18, 21, 25,
32, 40, 41 in 42 dobite itak še pismena po-
vabila ter vsaka nekaj priloženih vstopnic
za banket. Članice teh podružnic ste pro-
šene, kateri je le mogoče, da seže po
vstopnici, ker smo tudi ceno današnjim
razmeram napravile prikladno: le 75c za
osebo. Da smo prišle na tako nizko ceno,
so pripomogle naše dobrosrčne članice,
katere so se z veseljem odzvale v velikem
številu, da bodo darovale za banket go-
tovo jestvine. Že v naprej se jim zahva-
ljujem v imenu naše podružnice za njih
požrtvovalnost.

Veselične odbornice se bodo potrudile,
da priskrbijo vse najboljše, posebno za
možičke se bo dobil v kotu ta najboljši
"kluk", vsled tega jih isti dan ne smete
pustiti doma za varuhe. Glejmo, da se
dvorana napolni do zadnjega kotička.

Nadalje bom nekoliko bolj površno o-
pisala naš program: Najprvo upam, da
se bo isti popoldan mogoče celi naši po-
družnici iti slikati z našo "materjo" gl.
predsednico Mrs. Prislend. Kje in kedaj
se zberemo za sliko, boste članice št. 47
še posebno obveščene.

Nadalje ste prošene, članice od vseh
zgoraj navedenih podružnic, katere se
nameravate udeležiti naše slavnosti, da
se zberete ob 3:45 popoldan na dvorišču,
med šolo in cerkvijo sv. Lovrenca v New-
burghu. Isto velja tudi za naše članice.
Ob 4. uri odkorakamo v dvorano Sloven-
skega Narodnega Doma na 80. cesti,
kjer nam bo glavna predsednica izročila
zlato spominsko knjigo. Imele bomo še
več drugih odličnih govornikov in go-
vornic izven naše organizacije. Upamo,

da se tudi brez petja slavnost ne bo za-
ključila.

Po slavnosti se bo dvorana spremenila
v jedilno sobo, ko se nadaljuje banket,
za tem pa ples in prosta zabava.

Predno zaključim ta svoj dopis, vas
v imenu cele podružnice še enkrat prav
prijazno vabim, da se udeležite kolikor
mogoče v polnem številu s čimer boste
gotovo nad vse razveselili našo glavno
predsednico, naši podružnici pa pripo-
mogli do boljšega uspeha; naša blagaj-
na je do sedaj še vedno popolnoma suha.

Vstopnice lahko dopite pri vaših tajni-
cah, ali pa meni pišite ponje če jih vaša
tajnica ne bi več imela. Prodaja teh se
jenja 9. septembra; — sezite poprej po
njih!

Na veselo svidenje 13. septembra!

Vam veselo kliče — Helen Tomažič,
tajnica SZZ. št. 47.

Št. 48, Buhl, Minn.—Cenjene sestre
SZZ.: V zadnjem času sem večkrat brala
v "Am. Slovencu" o hitro napredujoči
organizaciji SZZ.; naravno je, da sem tu-
di sama postala navdušena zanjo. Enako
naša Mrs. Jennie Terlep. Ž njo sva se
podale na delo, da bi tudi v naši nase-
lbin osnovala podružnico SZZ., kar se
nama je končno tudi posrečilo.

Ker s prazno blagajno nobeno dru-
štvo ne more naprej, smo takoj v začetku
sklenile, da napravimo 12. septembra
plesno veselico v tukajšnji City Hall, da
se hitro malo postavimo na noge. Zato
vljudno vabimo rojake in rojakinje iz so-
sednjih naselbin, kakor Virginia, Eveleth
in Chisholm, da nas na označeni dan po-
setijo, kar jim bomo o podobni priliki ra-
de volje povrnile. — Pozdrav vsem čla-
nicam naše lepe organizacije. — Mary
Marold.

Gospodinjstvo

RECEPTI PODR. ŠT. 1, SHEBOY- GAN, WIS.

Na julijevi seji smo imele party. Pri-
nešeno je bilo veliko dobrih jestvin, za
katere imate tukaj recepte.

Po celem Sheboyganu znana potica od
Mrs. Erzen se takole napravi: Za testo
vzemi tričetrt kvarta mleka, šest jajc,
pol funta sirovega masla, majhno šalčko
sladkorja, kvasa za pet centov in moke
da se napravi rahlo testo. K testu lahko
pridaš še malo limonine lupine. Nadev
napravi takole: Dva funta orehov zmelji,
popari jih s šalčko vrelega mleka, prideni
šest jajc, pol funta sirovega masla, ter
malo cimeta za dišavo. S tem namaži na
tenko razvaljano testo. Ko je shajano,
peči pri srednji vročini eno uro in pol.

Mrs. Uršula Mervar je prinesla pečene
"žlinkrofe", ki se takole napravijo: Testo
napravi iz treh šalčk moke, tričetrt šal-
čke masti, malo soli in dovolj mlačne vo-
de, da se napravi mehko testo. Vmešaj
ga dobro in pusti kake pol ure počivati.
Za nadev vzemi en funt govejega in en
funt svinjskega mesa, zmelji ga in ga de-
ni v ponvico malo prepražit. Ko je goto-

vo, ga osoli in ohladi. Testo razvaljaj
precej tenko, razrezi ga na male triogla-
te kose, na vsak kos deni eno jedilno žli-
co nadeva, (file) ter lepo skupaj zavij.
Nato lahko deneš žlinkrofe peči, lahko
jih pa tudi v slani vodi skuhaš. Oba na-
čina sta dobra. Mrs. Mervar je nam pri-
nesla pečene, ki so se nam jako dobri
zdeli.

Za to Party so se pokazale tudi naša
dekleta; Miss Julija Jenko je prinesla
jako okusen kek, ki se takole napravi:—

Chocolate Angel Food Cake

- ¾ cup cake flour
- 4 tablespoons cocoa
- 1¼ cup egg whites (10 to 12)
- ¼ teaspoon salt
- 1 teaspoon cream of tartar
- 1¼ cup sugar
- 1 teaspoon vanilla.

Sift flour and measure, add cocoa, and
sift four times. Beat egg whites and salt
with flat wire whisk. When foamy, add
cream of tartar. Continue beating until
eggs are stiff enough to hold up. Fold in
sugar. Add vanilla. Then sift small
amount of flour over mixture and fold

carefully. Pour batter into ungreased
angel food pan and bake in slow oven at
least 1 hour.

Miss Mary Mešnič je spekla sledeči
okusni

Chocolate Nut Cake

- ½ cup shortening
- 2 cups brown sugar
- 2 eggs
- 1 cup sour milk
- 2 squares of chocolate or two teaspoons
of cocoa
- 1 teaspoon Baking Soda
- 1 teaspoon boiling water
- 2 cups flour
- 1 cup chopped nuts
- 1 teaspoon Baking Powder.

Cream shortening, add sugar, beat un-
til sugar is well mixed with shortening,
add beaten egg yolks, sour milk, choco-
late, soda dissolved in boiling water, nuts,
flour, salt, and Baking Powder. Beat un-
til every ingredient is well mixed then
last of all add beaten egg whites and the
teaspoon of vanilla. Bake in loaf pan for
¾ of an hour, 350° F.

"MAIDEN'S REALM"

I don't know, why I disliked the name "Maidens' Realm" from the very beginning; probably for the reason, that it was simply copied from The Chicago Tribune. The name itself certainly isn't bad at all. It is doubtful that it was ever intended, as far as "Zarja" is concerned, to designate a section for unmarried young girls of SLU. only. In this case no justice would have been done to American born members that are married, and they are surprisingly numerous as a hasty survey of the signatures on the application blanks proved. You can always tell American handwriting from the European handwriting without being an expert at character reading from handwriting or whatever you want to call it.

Interested members submitted new names; without doubt there are more to follow. Mary Krainc of Sheboygan, thinks that "Female Chats, Page, Corner" or "Feminine Side" would be a suitable name. And there was another letter from "our" poetess Josephine C. Pluth of San Francisco. She wrote this letter in long hand for a change, because her typewriter "Molly" happens to be on the bum at present. She certainly knows how to kid the editor or, probably, she meant what she said. She proposed that the editors name be brought somehow in connection with the title of our English page. In this case her suggestions are "Pepa's Pet Corner" (I kind'a like this name) or "Jo's Clever Clippings" (this one reminds me to much of an editor with the big scissors, which is not exactly my view of an ideal editor. We all know the story of a crow decorated with peacock's feathers. If this page can't be original, we do not need it.) Miss Pluth just mentioned these names in her letter, and does not want to take part in our little contest. We are still looking forward to receiving new suggestions.

* * *

Miss Pluth favored us with two new poems; one of them is published here, the other one will appear in the next issue. — Thank you, Josephine. —

* * *

I am all out of "Smiles", with which Miss Eleanor Novak of Cleveland had supplied us till recently. What's the matter, Eleanor? Don't you want us to smile any more? Better send in another batch of good jokes, and pretty soon, too.

* * *

Miss Mary Erzen, of Sheboygan, experimented with some names of the members of her branch, and discovered that

these names, put one on top of the other in a certain manner, and then a certain column of letters being read the Chinese way, makes interesting reading. Certain letters should have been printed in capitals — that is how she submitted the puzzle, — but then, everybody can too readily see the trick. See, if you can figure it out.

A real SLU puzzle

Members of Branch No. 1, Sheboygan, Wis. form the name of..... what?

M. Prislard
J. Kob:l
J. Jenko
U. Mervar
M. Erzen
M. Krainc
C. Ruprik
M. Markelz
M. Mesnik
A. Zavrl
F. Suscha
M. Prislard
I. Pirc
C. Chasel
J. Suscha
A. Zunter
M. Repensek
M. Ribich
T. Zagozen
M. Erzen
I. Mohar
M. Fludernik
G. Barbuch
A. Delibes
M. Versaj

* * *

We have not heard from "Ta Mala", of Milwaukee, for some time. I bet, she is figuring out a deep article with which she is going to surprise us again one of these days.

* * *

The Supreme Officers at the last semi-annually meeting decided to give three prizes for the best articles about the SLU. The prizes are \$5, \$3 and \$2. The prize-winning articles will appear in the December issue which will be considerably enlarged as a mark of our five year jubilee. Judges in this contest will be outsiders, not members of the SLU. The letters should be submitted to the editor not later than November 1. No length is specified. Most likely it will not count so much, how much one has to say, but principally, what she will say, and how she will do it. Not that anybody talked about this, but we can just about guess, because the judges always seem to proceed along these lines. In any case,

we will not get mean judges, but rather kind hearted ones, so do not lose confidence in your ability. I have set my heart on this jubilee issue already. "Our Pet Corner" should take the berries this time, if ever, I would like to see it filled with original contributions from our members and, if possible, with their pictures as well.

Please, girls, do not forget about this jubilee number. Let me hear from you, the sooner the better, for the time is flying fast.

Editor.

—o—

A CHEST OF BROKEN DREAMS

I

Tucked away in a nook of my memory
Is a chest of all my broken dreams —
Dreams that come out when I am in
reverie,
For no bolt is strong enough it seems
To keep those dreams
Locked in.

II

In that chest, I've buried treasure —
The dreams I know can never come true.
There to rest I've laid each pleasure —
The things I planned and had hoped to
do.
How I pray for resignation
From dreams that never mended will be!
Could they die of gross stagnation,
All dreams that once meant so much to
me!

III

Though I bolted and locked the chest
carefully,
Hoping that I'd smother the remains
Of those broken dreams, but it just baffles
me,
I can't even hold them in with chains,
Nor strongest skeins
Of steel.

Josephine C. Pluth.

—o—

EQUALITY

We have generalized too much about equality. All men are equal before God; but that is not the kind of equality that men are eager to assert. What human vanity wants to assert is that what one man does for the world, or has to give to the world, is just as good and as valuable as what any other man has to give or does. That is nonsense; but many men have found that it paid them to assert it, in flattery of others.—Casket.

—o—

"What is your brother in college?"
"A half-back."
"I mean in studies."
"Oh, in studies, he's away back."

FINANČNO POROČILO S. Ž. Z. ZA MESEC JULIJ 1931

Št.	Podružnica	Mesečna	Pristopnina	Doklada	Razno	Zarja	Skupaj	Št. članic
1.	Sheboygan, Wis.	\$ 18.60	\$ 4.50	\$ 23.75	\$.15	\$ 12.40	\$ 59.40	124
2.	Chicago, Ill.	8.25	—	6.25	.25	5.90	21.25	56
3.	Pueblo, Colo.	19.20	—	—	—	20.80	32.00	128
4.	Oregon City, Ore.	4.50	—	4.50	—	3.00	12.00	30
5.	Indianapolis, Ind.	6.15	—	9.00	—	4.10	19.25	41
6.	Barberton, Ohio	10.95	—	—	—	7.30	18.25	73
7.	Forest City, Pa.	8.55	—	—	—	5.70	14.25	57
8.	Steelton, Pa.	7.50	—	—	—	5.00	12.50	50
9.	Detroit, Mich.	8.55	—	—	—	5.70	14.25	57
10.	Cleveland, Ohio	66.15	.75	49.25	—	44.10	160.25	434
11.	Eveleth, Minn.	7.80	—	—	—	5.20	13.00	73
12.	Milwaukee, Wis.	18.30	2.25	—	—	12.20	32.75	124
13.	San Francisco, Calif.	10.80	1.50	17.50	—	7.20	37.00	72
14.	Nottingham, Ohio	35.55	—	5.25	—	23.70	64.50	237
15.	Newburg, Ohio	16.20	.75	—	—	10.80	27.75	107
16.	So. Chicago, Ill.	8.70	—	4.50	—	5.80	19.00	58
17.	West Allis, Wis.	5.55	—	8.50	—	3.70	17.75	37
18.	Cleveland, Ohio	6.60	2.25	5.00	—	4.40	18.25	44
19.	Eveleth, Minn.	39.90	—	—	.25	26.60	66.75	266
20.	Joliet, Ill.	34.20	.75	13.75	—	22.80	71.50	226
21.	Cleveland, Ohio	8.25	—	13.50	—	5.50	27.25	55
22.	Bradley, Ill.	3.15	—	—	—	2.10	5.25	21
23.	Ely, Minn.	13.50	—	22.50	—	9.00	45.00	90
24.	La Salle, Ill.	6.30	—	5.75	—	4.20	16.25	42
25.	Cleveland, Ohio	75.15	9.00	17.75	—	50.10	152.00	494
26.	Pittsburgh, Pa.	17.70	.75	8.75	.50	11.80	39.50	116
27.	North Braddock, Pa.	7.35	—	12.25	—	4.90	24.50	49
28.	Calumet, Mich.	10.95	—	—	—	7.30	18.25	73
29.	Broundale, Pa.	3.00	—	—	—	2.00	5.00	20
30.	Aurora, Ill.	2.40	—	4.00	—	1.60	8.00	16
31.	Gilbert, Minn.	10.65	—	—	—	7.10	17.75	71
32.	Euclid, Ohio	12.90	—	8.00	—	8.60	29.50	86
33.	New Duluth, Minn.	3.45	—	5.75	—	2.30	11.50	23
34.	Soudan, Minn.	3.60	.75	—	—	2.40	6.75	24
35.	Aurora, Minn.	2.25	—	3.75	—	1.50	7.50	15
36.	McKinley, Minn.	6.60	—	11.00	—	4.40	22.00	44
37.	Greaney, Minn.	2.85	—	2.50	—	1.90	7.25	19
38.	Chisholm, Minn.	16.05	—	13.25	—	10.70	40.00	107
39.	Biwabik, Minn.	3.30	—	4.25	.50	2.20	10.25	22
40.	Lorain, Ohio	3.00	—	4.25	—	2.00	9.25	20
41.	Cleveland, Ohio	23.10	1.50	13.25	—	15.40	53.25	150
42.	Maple Hts., Ohio	2.70	2.25	1.75	—	1.80	8.50	18
43.	Milwaukee, Wis.	8.85	3.00	11.50	.15	5.90	29.40	59
44.	Valey, Wis.	1.05	—	1.40	—	.70	3.15	7
45.	Portland, Ore.	3.00	—	—	—	2.00	5.00	19
46.	St. Louis, Mo.	3.90	.75	—	—	2.60	7.25	26
47.	Garfield Hts., Ohio	15.00	1.50	—	—	10.00	26.50	106
		\$612.60	\$32.25	\$312.40	\$1.80	\$410.40	1367.45	4086
		Naročnina na Zarjo za eno ne-članico.....						2.00
		Skupni dohodki v juliju						-1369.45

Stroški:

Podružnica št. 9, za umrlo članico Agnes Raski	\$100.00
Podružnica št. 36, za umrlo članico Mary Mohar	50.00
Edinost Publishing Co., julijska Zarja (4 dodatne strani)	261.71
Edinost Publishing Co., adresar s popravom za julij	9.36
Edinost Publishing Co., 2c znamke na 1500 kuvertah za podružnice	30.00
Edinost Publishing Co., manjše potrebščine za zavijanje Zarje	1.10
Uradna soba za julij	10.00
Mrs. Julia Gottlieb, na seji gl. odbora odobreni računi	70.23
Uradne štampe v upravnistvu Zarje	8.30
Znamke za gl. urad	4.07
Deposit za poštino Zarje na P. O.	15.00
Posiljanje julijske Zarje (del)	17.00
Rev. A. Schiffrer, dnevnice in vojni stroški	14.04
Marie Prislend, dnevnice, vojni in drugi podrobni stroški	44.90
Josephine Račić, dnevnice in dva "long distance" tel. klica	14.15
Anna Motz, dnevnice in vojni stroški od jan. do junija 1931	15.00
Josephine Erjavec, dnevnice in vojni stroški	12.70
Albina Novak, dnevnice in vojni stroški	35.00
Rose Smole, dnevnice; vojni stroški na obe letošnji seji gl. odbora	17.92
Plače za julij: Duh. nadz. \$10, gl. preds. \$25, gl. tajnica-uredn. \$100	135.00

Balanca 30. junija 1931	\$20,024.71
Dohodki v juliju	1,369.45
Skupni dohodki 31. julija 1931	\$21,394.16
Skupni stroški 31. julija 1931	865.48
Preostanek v blagajni 31. julija 1931	\$20,528.68

Josephine Račić, gl. tajnica.

Ženski svet

ŽENE SO SE ZAVZELE ZA PRVO AMERIŠKO SVETNICO. — Amerika do sedaj še nima nobenega svojega svetnika. Zadnji mesec je prispelo v Rim 50 žensk pod vodstvom Mrs. Philip A. Brennan in Mrs. James J. Sheeran, in so papežu Piju XI. predložile prošnjo, podpisano od 150.000 Amerikancev, naj se začne proces za proglašenje najbolj zaslužne žene, Mother Seton, med blažene.

Mrs. Elisabeth Ann Bayley je bila rojena v New Yorku l. 1774 iz bogate angleške rodovine. Njen mož William Magee Seton, veletržec, je umrl l. 1803 za jetiko. Pustil je petero otrok, ki tudi niso dočakali starosti. L. 1805 je osamljena mati vstopila v katoliško cerkev vključ vsemu nasprotovanju njenih sorodnikov. Ker je bilo preveč nasprotovanja v New Yorku, se je preselila v Boston in tam odprla katoliško šolo. Pridružila so se ji kmalu katoliška dekleta in posvetila svoje življenje poduku mladine in oskrbi bolnikov. Počasi so se zavezale ravnati po pravilih, katera je napisal Sv. Vincenc Pavlanski za Usmiljene sestre. Tako je nastal prvi sestrski red v Zedinjenih državah pod vodstvom Matere Seton.

Dobrosrčni katoličani so ji stali na strani, in v par letih je bila postavljena materina hiša v Emmittsburgu, Md.

Ponižna, pohlevna, usmiljena, vneta za dobro in pobožna je bila Mati Seton. Nobenih čudežev, nobenih prikazni ne navaja njen životopis. Kar si je napravila iz nesebične ljubezni in zaradi Boga za bližnjega v Ameriki pred 100 leti, je bilo storjeno pod njenim vodstvom.

Bila je tak vzor ženske, žene, in matere, da so se že l. 1820, takoj po njeni smrti napravili prvi koraki, da se postavi na oltar. Šele kardinalu Gibbonsu, nadškofu v Baltimore, se je posrečilo l. 1886 spraviti celo zadevo v pravi tek. Prva prošnja za kanonizacijo pa je bila predložena šele l. 1911.

Počasno je delo kanonizacije. Leta in leta vzame predno je vse preiskano in potrjeno. In dokler ni vse jasno in dokazano kot beli dan, Rim ne izpregovori odločilne besede.

ŽENE ZA ODPRAVO VOJNE. — Na zborovanju Mednarodne zveze žensk v trgovskih in profesionalnih poklicih na Dunaju so se zbrale delegatke iz 24 de-

žel sveta. Glavna točka na programu je bila razprava, kako doseči svetovni mir. Predsednica L. M. Phillips iz New Yorka je bila glavna govornica. Po njenih besedah je ženska, ki plačuje najdražje za vojno. Možje in sinovi so cena katera se od nje brezpogojno zahteva, kakor hitro zapoje bojna trobenta. — Po vsem civiliziranem svetu ima ženska danes enakopravnost in njena beseda velja ravno tako kot moška. Čas je, da veseljno ženstvo povzdigne svoj glas in zahteva odpravo vsake vojne.

MADAME MARIE CURIE, ki je s svojim pokojnim možem, profesorjem Curie, iznašla radium, je zavzemala zopet častno mesto pri zadnjem radiološkem Kongresu v Parizu, dne 29. junija t. l. Ameriška delegacija ji je poklonila zlato medaljo v imenu ameriških radiologov.

Poleg noža je danes radium edino sredstvo za zdravljenje raka. Da niso rezultati boljši, je trdil na kongresu Dr. J. E. A. Lynham iz Londona, so krivi zdravniki sami, ker ne sodelujejo. Vsakdo hrani svoje bogate izkušnje sam za sebe, mesto da bi s svojimi proizvodi obogatil trpeče človeštvo.

Razno

Prohibicija spravila mnogo mladine v ječe. — Kako slab oči je Stric Sam mladini po državnih ječah poroča Wickersham komisija. Komisija je našla po ječah 2.243 otrok pod osemnajstim letom starosti. Prohibicija jih je spravila 990 za omrežje; 250 še ni doseglo 16. leta in 18 je mlajših kot 14 let. 492 jih je prišlo v zapore, ker so se ali sami utihotapili, ali pa pomagali drugim utihotapiti se v Zedinjene države. Enega izmed njih so našli mrtvega. Koliko so drugi morali pretrpeti in potrpeti, se ni dalo zvedeti, ker otroci niso upali govoriti vprčo svojih ječarjev. Ker so ti otroci oziroma mladeniči zaprti z odraslimi zločinci, je to zadosten dokaz, da se Stricu Samu ne gre za to, da bi se ti mladi zločinci poboljšali, pač pa, da bi se še bolj izsolali v dudodelstvu v družbi zakrknjenih zločincev.

„Temne ječe, deska za ležišče, nobene luči, kruh in voda za hrano, — nepretrgan molk, dostikrat celo bič: taka so sredstva za krotenje zveri in ne za spreminjanje otrok v koristne člane človeške družbe — pravi časopis The Baltimore Evening Sun, in nadaljuje: „Vse to se godi, državljan, v vašem imenu. Vsi ti zavodi so namreč vaši zavodi, zakoni vaši zakoni, in črnooki čuvaji, ki vihte bič nad mladaimi, nerazvitimi hrčti, vaši služabniki.“

Chicaški in newyorški časopisi se strinjajo v mnenju, da se v Zedinjenih drža-

vah uzmoviči obešajo, tatovi pa izpuščajo. Pivovarnarski baroni, bootlegarji in zloglasni lomilci zakonov hodijo prosti po deželi, medtem ko je prohibicijska postava spravila pod ključ skoro 1000 otrok zaradi lomljenja zakona, ki je prišel v življenje šele pred par leti.

Velika srca še niso izumrla. — Mrs. Thomas Fitzgerald iz Pittsburgha je imela veliko hišo in še večje srce. Z možem Tomažem sta živela v veliki hiši, po kateri je skakljala njihova edina hči Betty, sedaj stara 14 let. Ker se ji je zdelo, da je hiša prevelika za enega otroka, je začela pobirati sirote. Družina se je pomnožila v par letih za devet glav. Vseh deset je letos hodilo v sestersko šolo Sv. Veronike v Pittsburghu, Pa. „Seveda so vsi moji, in radi me imajo in jaz ravno tako vse“, odgovarja Mrs. Fitzgerald, kadar je kdo vpraša o njeni družini. „Vsi imajo bistre glave in vsi bodo šli po šolah. Ko bi jim tega ne bi mogli preskrbeti, bi jih ne bili vzeli toliko pod streho.“ — Mr. Fitzgerald pritrjuje besedam svoje žene, plačuje stroške in pristavlja: „Vsi me imajo radi, kot očeta.“ — Pa pravijo, da so ljudje vedno slabši!

Dober odgovor. — Infanto Eulalijo, teto španskega kralja Alfonza, begunko na Francoskem, so vprašali, kakšno stališče bo zavzemala ženska na Španskem pod republikansko vlado. Izobražena in zgovorna princezinja je odgovorila: „Isto

kot poprej. Mati bo svojim otrokom in žena svojemu možu.“

Žid o katoliških usmiljenkah. — Znani judovski literarni zgodovinar prof. dr. Eduard Engel je v svoji zadnji knjigi „Menschen und Dinge“ (Ljudje in stvari) posvetil lep odstavek „nebeškim ljudem“, kakor jih sam imenuje, ki je pravi slavospev katoliškim bolniškim sestram in krščanski dobroteljski sploh. Ker je priznanje napisal nekatoličan, celo nekristjan, je za nas še dragocenejše. Pisatelj najprej govori o Nitschejevem nadčloveku in modernem novočloveku, ki sta mu le puhli besedi. Pravega človeka, ki je zanj res nov, pa pravi, da je našel v katoliških bolniških sestrah. Nato nadaljuje:

„Težka nesreča me je dovedla k tem ljudem, ki jih imenujem nebeške. Moja žena je morala zaradi neke nezgode iti v sosednjo bolnišnico. Bolnišnica je bila katoliška, v njej so bile sestre iz reda sv. Boromeja. Po petih tednih je ozdravela. Okoli njene postelje so stali nebeški ljudje, in vsak migljaj so ji stregli, v vsaki še tako neprijetni stvari so ji pomagali. . . .

Vse bolniške sestre so dobre. Ne poznam jih mnogo iz lastnega doživljanja, toda videl sem samo dobre. Človek, ki se je posvetil negovanju bližnjega, ne more biti slab — tako mislim. . . Vem, da boste ugovarjali, toda ničesar nočem slišati. Če

pa rečem: Katoliške bolniške sestre, ki sem jih pet tednov v vsakdanjem občevanju spoznaval, so nebeški ljudje, mi ne boste ugovarjali. Mnogo mojih prijateljev pozna te nebeške — ali recimo, za nebesa zrele ljudi — in vsak soglaša. Ne pišem, da bi jih hvalil, kajti one ne hrepene po zemeljski slavi, ampak zato, da bi sebe in bravca razveselil, da so tudi taki ljudje na svetu. . .

Kaj nas vse kakor s težko pestjo pritiska v nižave tega življenja? Prav to, da pričakujemo od življenja zemeljskih užitkov. Po takih zemeljskih užitkih te neveste neba ne hrepentijo več. Še žive na zemlji, toda od jutra do večera, vso noč delajo za zemljane, da zopet postanejo sposobni uživanja zemeljskih užitkov. Same pa poznajo en sam užitek: popolnoma se žrtvovati za druge in nekoč Boga gledati.

Dobesedno tako je odgovorila neka sestra, ko jo je moja žena tiho vprašala o zadnjem cilju njene duše: Boga gledati. — Nedvoumna misel, tudi za vernika nepojmljiva. Ali se drzne kak brezverec človek ob taki besedi modrovati? Če je brezverec človek resnično izobražen, potem ve, da nima niti za las več znanja kakor vernik, bogatejši izmed njiju je vsekako vernik.

Nič, prav nič ne smejo imeti svojega. Niti tega ne smejo sprejeti, kar jim poklanja globoka hvaležnost, ne cvetlice, ne šopka. Nikoli nisem prišel brez po-

zdrava iz našega vrta, toda sestre so vse razdale bolnikom ali postavile cvetlice na hodnike obiskovalcem bolnikov v veselje ali krasile svojo kapelo — niti ena ni obdržala cvetlice zase. . .

Kako tolažijo bolnika! Trpljenje in nadloge mu kažejo v neki svetlejši luči, v kakršni jih še ni gledal. Ne delajo z vsiljivo gorečnostjo ali z nepotrebnim govorjenjem, ampak z neko resnostjo, ki že vnaprej prepreči vsako ugovarjanje. Še brezvernemu bolniku se vzbudi misel: Sestre vedo o onostranskih stvareh več kakor drugi ljudje; poslušaj, premišluj in molči!

Niti sledu ni o kakih poskusih, da bi se drugoverci in brezverci spreobrnil. Prav lahko si predstavljam, da se včasih ozdravljenec, ki pride iz te bolnišnice, spreobrne h katoliški veri, toda na to pot ga ni zvabila beseda njegove strežnice.

Tako torej sodi izobražen Jud, torej nekristjan, o naših sestrah in o krščanski ljubezni, s katero so prepojena vsa njih dejanja. Pritrditi mu moramo; pa tudi sram nas je lahko, da drugoverec više ceni skrita dela krščanske ljubezni kakor mi, dasi nam je sv. Pavel jasno povedal, da je ljubezen največja in najvišja, kar more kristjan doseči. — (D. M. v "Slovincu".)

Kam pripelje vera v vedeževalke. — Mrs. Sara Koestner, stara 26 let, v Chicagi, Ill., je hotela vedeti svojo srečo. Šla

je k vedeževalki. Izvedela je sledeče: "Tvoj sin bo oslepel in mož te bo zapustil." Sara je vzela celo stvar zares. Napisala je na košček papirja naročilo za moža, naj pazi na sedem let starega sina in da njegove oči preiskati vsaj dvakrat na leto. Nato je šla v hotel, naročila tam sobo v devetem nadstropju in skočila skozi okno na ulico. Pobrali so jo mrtvo.

Starši zanemarjajo svoje dolžnosti. — Mrs. Harriet Abbot Clark, častna predsednica družbe Christian Endeavor, še vedno verjame v vzgojo stare vrste.

Christian Endeavor šteje nad štiri milijone članov, ima nad 80.000 društev v 105 državah po celem svetu. Zadnji mesec je zveza praznovala svojo 50 letnico v San Francisco, Calif. Mother Clark, stara nad 80 let je bila seveda tudi ena izmed govornic na shodu. Pomembne so njene besede za današnje razmere: Kakor čujem, so danes otroci največji problem. . . Treba bi bilo poklicati v vsakem slučaju starše, jim naročiti, da vzamejo otroka domov in ga primerno kaznujejo. . . Tudi v naših dneh so bili gangsterji, pa so jih spravili njihovi očeti domov in pošteno pretepli. Gangster današnjih dni ni družega kot sprijen deček nad katerim se je zanemarjala palica. . . Mladi ljudje današnjih dni so narejeni iz istega blaga kot smo bili mi in so ravno tako dobri kot smo bili mi. Priložnosti imajo več biti dobri, kot smo jih imeli mi, ker ni več saloonov, ki bi jim dajali potuho, kot so jo nam.

Joževa:

Pomenki

Ko sem pred dvema mesecema zaključila svoje članke in zapisala, da sem pripravljena odgovarjati na vprašanje glede etikete, obleke, nege las in obraza, sem mislila da bom prejela nešteto vprašanj. Pa sta poteklo dva meseca in nobena se ni oglašila. Iz tega sem sklepala, da članice SZZ. ali vse vedo, ali se pa težko pripravijo k pisanju. Končno pa prejemem pismo članice J. E., ki živi tam nekje na jugu. Izprašuje me sledeče: "Prosim, dajte mi svet, kako si naj komarje odganjam, ko zvečer zunaj sedim. Tudi mi povejte, zakaj komarji nekatere ljudi bolj pikajo kot nekatere. Prosim Vas, da mi tudi poveste, kako se mozoli odpravijo, ko nastanejo vsled vročine po životu in vratu. Dalje mi še odgovorite, če ne vprašujem že preveč, kako se ženska obdrži mlada, če ima veliko družino. Želim, da bi mi v Zarji odgovorili."

Vidim, da je bila ta članica jako muhasta takrat ko je ta vprašanja stavila. Ker se nobeno izmed teh vprašanj ne tiče onih, o katerih sem obljubila odgovarjati, bi lahko na vse skupaj molčala; ker je pa tudi mene muha prišla, bom odgovorila.

Kako se komarji odganjajo? . . . Z roko, seveda; lahko rabite tudi nogo; predpisov v tem oziru ni nobenih. Če to ne pomaga, recite svojemu možu, očetu, bratu,

ali sosedu, da si naj prižge pipo in Vam puha cele oblake dima v obraz, oziroma kamor Vas pač komarji pikajo. Če vse to ne izda, pojdite v hišo. Če pa na vsak način želite biti v komarski družbi, si pa kupite za pet centov takozvanih "punks" in jih prižgite; to bo komarje kolikor toliko "panalo".

Zakaj komarji nekatere ljudi rajše pikajo kot druge? . . . Ker vidim, da ste si s komarji zelo na roko, boste najlažje dobila točen odgovor, če se obrnete na enega izmed komarjev in ga vprašate glede tega. Jaz bi rekla, da ženske komarji rajši pikajo kot moške, ker imamo ženske mehkejšo kožo in sladkejšo kri.

Kako se odpravijo mozoli, ki nastanejo sled vročine, po životu in obrazu? — Operite prizadete dele z mlačno vodo, kateri ste pridjali žličico boraksa. Če pa to ne pomaga, kupite v lekarni mazilo "Unguentine", ter z njim namažite prizadete dele, to se pravi, život in vrat. V slučaju, da bi se pa na jezičku napravili mozoli, se morajo rabiati kake druge "arnije".

Kako se naj ženska ohrani mlada, če ima veliko družino? — Zdi se mi da z izrazom "mlada" mislite lepa in sveža, ker mladosti pač ne moremo ohraniti za vedno. — Velika družina žene ne postaja

ra, pač pa skrbi, napor in bolezen. Tudi ni ženska stara kolikor izgleda, ampak kakor se počuti. Imamo starke z mladim srcem, pa tudi mladenke z občutkom starosti. Mirno, zadovoljno srce, zavest, da vršimo svojo življensko nalogo da blag sijaj obrazu, ki ga dela mikavnega, čeprav ga že "krasijo" gube. V slučaju pa da želite modernega sveta, Vam svetujem tole: Pustite si lase skodirati. Vsako jutro in večer si masirajte obraz z kakim dobrim kremom. Glejte na snago. Prizadevajte si ostati vitka kot jelka. Obleko si nabavite tako, kot jo imajo mlade žene in dekleta. Vsako jutro ostanite v postelji do devetih, ker jutranje spanje je za lepoto najboljšo. Uredite si način življenja, ter bodite zmerna tako v hrani kot v vseh drugih rečeh. Ne jezite se; ne skrbite ničesar; nobena reč naj Vas ne spravi z ravnotežja. Mislite samo lepe misli; jokati nikdar; kopajte se vsako jutro, ter telovadite. Ne opravljajte težkih del; delajte dihalne vaje, zvečer pa najkasneje ob desetih v posteljo. Po noči se ne dajte zbuditi, pa če bi otrok še tako kričal, ali mož še tako smrčal. Počitek in mir sta prva pogoja za lepoto. Prečute noči delajo staro lice. — Če vse to spolnite, bosta ostala dolga leta mlada in sveža.

Hvala za zanimanje. Oglasite se še, kadar ne bo komarjev.

Trije rodovi

DOGODKI IZ NEKDANJIH DNI

Spisal Engelbert Gangl

(Dalje.)

Odpro se vrata, in France Ribič vstopi. Za njim čaka umazan deček, da prejme plačilo, ker mu je pokazal pot do Ilije.

“Za Boga, ali si padel z neba?” se začudi Ilija Prelič.

“Ne, prišel sem z doma, da si poiščem novi dom,” odvrne Ribič.

“Torej v Ameriko?”

“Da!” pritrdi France.

“Glej, ravnokar sem pospravljaj svoje reči! Bajto sem prodal sosedu, ki čaka na to, da grem. Da, in tudi jaz grem! Dobro, bova vsaj skupaj potovala. A lepo je, da si prišel pome!” hiti Ilija.

“Prišel sem pote, res,” pravi Ribič, “a imam še drugo opravilo!”

“Tako!” in Preliču se zmrači lice, “pa ne, da bi hotel k sestri!”

“To je tako-le,” začne France, “zdaj, ko grem v Ameriko, sem sklenil, da prodam vse, kar imam.”

“To je pametno,” pravi oni, “no, in potem?”

“No, in potem se mi je tako oglasilo v srcu, da bi vendarle ne bilo prav, ko bi prišlo vse, kar je mojega, v popolnoma tuje roke. Zatorej sem mislil in mislil in prišel sem do zaključka, da bi vendarle prej povprašal sestro, če bi morda ona ne hotela kupiti rojstne hiše, da bi tamkaj ne zagospodarile tuje roke!”

Ilija je poslušal mirno in je potem izpregovoril:

“Tako blebeče otrok, a ne mož. Zatorej si šleva! Pojdi v kak kloster za hlapca, ti nisi za Ameriko! Najprej pravi, kako mu je sestra snedla očetov delež, potem se laže, kako jo črti in kako sovraži tistega samogoltnika, tistega oderuha Zaviniščaka — a zdaj pride ta šleva in hoče nasipati zlatega zrnja v polne jasli!”

Saj sem samo tako mislil,” se izgovarja Ribič.

“No, le misli in pojdi tja — a potem si izbiraj drugega spremljevalca. S tako mevžo ne potuje Ilija Prelič!”

“Ali daj si kaj dopovedati!”

“Nič! Če greš tja, ne greš z menoj!” reče odločno Ilija. “Ali nimaš nobenega drugega kupca?”

“O, imam ga, ki mi takoj na roko odšteje denar,” pravi France.

“Potem si pravi osel, ako greš ponujat temu! Ali misliš, da ti bo ta-le kaj plačal? Kdo ve, kako vso reč splete in zavije, da bo vse njegovo, a tebi ne ostane niti za žepni robec, kaj šele za pot v Ame-

riko! Poznam ga! Zatorej, če hočeš sebi zlo, pojdi tja — in z Bogom!”

Ilija se je obrnil in je pospravljaj dalje. Zaprl je kovčeg in ga zadel za rame.

“Kaj stojiš? Pojdi tja! Jaz že dobim tudi brez tebe pot v Ameriko.”

“Saj ne grem! Saj grem s teboj. A najprej morava nazaj v Kranj, da se tudi jaz napravim za pot.”

Šla sta po stezi navzdol. Težko je bilo Ribiču srce.

“Taki so dandanes moški. Babe so, babe! In tudi ti si baba!” se je jezil Ilija. “Kaj bi sitil site ljudi, oderuhe!”

“Saj jih ne bom!” je dejal France. Ni hotel, da bi mu mogel Ilija očitati mehkobe in nemožatosti.

“A to mi lahko poveš, kje je Lenka!”

“Tam, tista hiša sredi vrta — ona bela, tam je njeno gnezdo!”

Ribič se je ozrl. Okna so bila odprta, nekoga je bilo videti, ki je šel mimo. Lenka je šla po sobi. Videla je dva moška, ki sta šla v dolino. Brat in sestra se pa nista spoznala, ker je bila med obema prevelika razdalja. Z vsakim Francetovim korakom se je ta razdalja večala. Pota so šla narazen, nikoli več se niso strnila . . .

XVII.

Pohištvo in drugo opravo je Ribič prodal na prostovoljni javni dražbi. Večji del vsega je pokupil njegov konkurent, ki se je naselil v mestu in ki je kupil hišo. Kar je bilo zemljišča, ga je Ribič poprodal že prej.

K dražbi se je nabralo vse polno ljudi. Med njimi je bil tudi Pavel Plesec, ki je prišel gledat, kako prehaja Ribičevo bogastvo in imetje v tuje roke.

Ko je bilo vse v redu, sta odpotovala Ribič in Ilija. Nihče ni prav vedel, kam gre France. Eni so menili, da gre iskat ženo, drugi so slutili, da se je odločil za Ameriko. To so sklepali iz tega, ker je odšel s Preličem, ki je že po obleki razodeval, da je Američan, in ljudje, ki so ga poznali s sejmov, so vedeli z gotovostjo, da je bil v Ameriki in da zopet odide nazaj. Tako so ugibali ljudje prve dni po Ribičevem odhodu. Potem so nehale govorice, saj je bilo meščanom malo mar Ribiča, ki je gospodaril tako nevestno in lahkomišno, da mu ni preostajalo nič drugega, nego da je s prodajo rešil sebe in doma-

čijo popolnega propada. Če bi šlo tako še nekaj časa, bi moral Ribič po svetu s trebuhom za kruhom, tako je ponesel s seboj vsaj nekaj denarja. V zadnjem času ni samo popival, ampak poprijel se je tudi kvart, ki so obogatile očeta, a ki so padale sinu v samo izgubo. Tako se je zabrnilo kolesce: stari je grabil, sin razmetal. Kdo pa tudi ve, koliko mu je odnesla žena in koliko je potrošila, ko je bila še pri njem in ko so se zbirali pri nji v ponočnih urah razni ljudje dvomljive vrednosti.

Tako so govorili ljudje prve dni po Ribičevem odhodu. Nikogar ni bilo, da bi ga pomiloval ali da bi mu bilo žal po njem. Hiša je prišla zdaj v druge roke. V nji bodo zopet začeli gospodariti vešči in pametni ljudje. Dostojno domače življenje odpre hiši vrata, da bo dovoljen in mogoč vstop dostojnim ljudem. Pozabnost izbriše sledove zadnjih let, čas zamori spomin nanja: za leto dni ne bo nihče vedel, da je tu gospodaril France Ribič. Samo ako se vrne, tedaj se zopet razpleto govorice, ožive spomini. In če pride? Kakšen bo? Ali si opomore drugod, kjer ga izučijo življenje, da se pride pokazati kot resen, dozorel mož, ali pa se vrne z beraško palico, umazan in raztrgan. Zadnje je prej mogoče nego prvo.

Tako so se menili in so ugibali ljudje samo prve dni po njegovem odhodu.

Stari, prav stari ljudje so se ob tem dogodku spominjali davnih časov, ko je v tej hiši, ki je prišla zdaj v tretje roke, gospodaril še stari Plešec. Razpravljali so, kako ga je oropal imetja Francetov oče, a je s svojimi deli priklical prokletstvo nad hišo, ki se je zdaj za njegov rod razsula, kakor bi ji zrahljala temelje čudna, vekovita, nepremagljiva sila. Pomilovalno so se spominjali sedanjih Pleščevih, ki trpe ob grehu že davno pokopanega očeta. Zadovoljni so bili stari ljudje ob zavesti, da uživajo mirno in lepo starost, ki jim potekla v varnem zavetju ponižnih domačij.

In zdaj so se zbudili spomini tudi pri Pleščevih, ki so trgovali in životarili koncem mesta. Stara Pleščeva je govorila o dogodkih preteklih let, Manica je šivala ob brleči luči, da so jo pekle oči, Pavel je sedel v kotu, ves suh in sključen, in žvižgal pred se napev svoje pesmi:

Ubog popotnik hodi križemsvet,
srce ga sili, da za srečo roma.
Človeška srca krije mraz in led,
in romar brez miru je in brez doma.

Zdajinzdaj je segel po steklenici žganja, da si je izplaknil suho grlo in poživil leno kri. Žena in mati sta bili temu že tako vajeni, da se jima ni nič čudno zdelo, ko je tako pogosto segal Pavel po žganju.

Ko je utihnila mati, ki je govorila o svojem možu v kratkih, pretrganih stavkih, kakor da se pogovarja sama s seboj, je nadaljeval Pavel svojo pesem. Vsi so se je navadili tako, da bi ne mogli biti brez nje. Manica je priložila Pavlovemu napevu svoj glas, vmes se je včasih oglasilo trudno starkino grlo. Vsa Pleščeva tesna domačija se je oglasila v pesmi:

Neznan, nevaobljen, vedno sam s seboj,
nemirne misli le so mu družice;
nikjer nikogar, da bi del mu: Stoj!
Da bi izprala bol — več ni solzice! . . .

Pavel je tiščal roke med kolena in drgnil dlan ob dlan. Škodoželjno mu je igral nasmeh okrog usten. Mrmral je sam vase, da ga ni bilo jasno umeti.

"Da, da! . . . Vrgli so me na cesto, pa so pometal tudi sebe venkaj. Še dlje so se vrgli nego na samo cesto! Črez dole in gore so se zagnali in razkropili . . . A mi smo še, mi smo še tukaj! . . ."

Zadnje besede je imela Manica. Dvignila je glavo od šivanja in se obrnila proti Pavlu.

"Zdaj smo tukaj, a do kdaj bomo še?" ga je vprašala.

"Ali me zopet zbadaš?" je odvrnil Pavel.

"Tisto ne, saj se smejem," je rekla Manica. In v resnici se je zasmejala.

"Glej, tako čuden si," je nadaljevala, "kadar te prime, pa greš, ne pomaga ne prošnja ne solza. Res, pravi romar! Zato pa sem te vprašala, do kdaj bomo še tukaj."

"To je tako, Manica!" je začel Pavel, "moški ne more zmeraj čepeti doma in se greti pri peči. Mož se mora razgledati po svetu, da se obogati na izkušnjah. Na zapečku je mesto za stare mačke, mož mora v svet."

"Tako se izgovarjaš vedno," pristavi mati.

"Vedno, vedno!" pritrdi Manica.

"Ne bom se prerekal z vama," se je branil Pavel, "če vama stokrat povem, zakaj mora biti tako, mi ravno stokrat ne verjameta. Čemu potem izgubljanje besede, ker je brezplodno."

"Vedno hodiš po trgovini, a trgovina stoji ali pa gre nazaj! Moj Bog, saj še misliti ne smem, kaj bo!" je tožila Manica.

"Po trgovini hodim, da! Po poslih! Ali misliš, da mora biti vsi naenkrat? Le potrpi, počakaj! Jaz že uredim vse tako, da se bodo čudili ljudje in vedve z njimi. Samo lepo šivaj, Manica, in pusti mi moja pota!"

Manica je umolknila, zopet je ždela nad šivanjem. Vztrepetala je rdeča lučca. Plamenček je švignil kvišku in se zopet utrnil. Prav kakor upanje, ki se komaj zbudi in zopet ugasne.

Tako se je godilo nekaj dni potem, ko sta odpovala France in Ilija.

Ta dva sta dospela že daleč na severno stran, kjer so čakale v velikem hamburškem pristanišču pripravljene ladje, da sprejmo potnike in jih poneso tjakaj preko te “kapljice zelenega morja”, kakor je imenoval Prelič to silno, brezbrežno valovje. Preden je stopil na brod, je napisal France to-le pismo:

Lenka!

Iskal sem Te. Bil sem čisto blizu Tvojega doma. Videl sem senco v oknu, morda je bila Tvoja. A po nasvetu prijatelja Ilije Preliča nisem stopil k Tebi. Njegov govor me je odvrnil od Tvojega moža, ker je samogoltnik in bi me opeharil. Zato sem prodal domačijo tujemu človeku, a sam sem se odpravil v Ameriko. Tepsti me je začela nezgoda, zato grem iskat sreče drugam. Kako se je vse to zgodilo, Ti ni treba vedeti. Težko, če se še kdaj vidiva. Ta plašni občutek me navdaja zdaj, ko se odpravljam na morje. Nečem iti s sovraštvom v srcu na tujo zemljo. Zato bodi pozabljeno vse, kar je bilo med nama. Bodi srečna in zdrava!

Tvoj brat

France.

Na ladji je pozvonilo. Dolga vrsta potnikov se je začela pomikati po mostiču, ki je vezal kopno zemljo s povodnim velikanom, in izginila na njenem krovu ali se razgubila v globokem dnu. France je stopil na rob krova in je gledal, kako se odmika zemlja. Vedno manjši so prihajali ljudje, ki so stali na obrežju in mahali z robci v slovo. Naposled ni bilo več razločiti ljudi. Na obrežju je bilo videti samo še dolgo, črno, gibajočo se črto, ki je končno popolnoma izginila v dalji. Tudi hiše obsežnega mesta so se boljbolj potapljale v meglenem obzorju. Bile so vedno manjše in nižale so se, kakor da jih požirajo gladni valovi. Nazadnje je bilo videti samo še visoke dimnike in zvonike, a tudi ti so se krčili hitro in hitreje, dokler ni tudi teh zalilo morje. Izginila je zemlja, in sama brezkončna morska ravan je šumela naokrog in se gibala daljeindalje, dokler niso zadnji valovi pljuskali samemu nebesu ob sinji rob.

Nebo je bilo jasno, solnce se je nagibalo k zatonu. Solnčno zlatožarno oblo se je nižalo, da podari veličastnemu morju svoj vsakdanji večerni ognjeni poljub. Rumenobleski nebni velikan si je nadal mogočno lice s krvavordečim sijajem, zagorel je kot velikanska plamenica, kakor da hoče poslednjo današnjo svojo pot samemu sebi razsvetliti z močjo lastnega ognja. Na obzorju so zaigrale žive rdeče barve, ki so se razlile po morju, da je bilo videti, kakor da se je užgalo. Čim nižje je padal kralj neba. Že se je dotaknil s podnjim robom okrvavljene ga morja, ki je zašumelo v živih, dalekosežnih valovih, kakor da je začutilo, da se ga je zdajci dotakni-

lo solnce, gredoč v neznane globočine. Globlje in globlje je padalo solnce, veter je zavel, valovi so se speli proti zatonu; dvignili so se v rdečebelih penah in so se zopet umirili — in solnca ni bilo več!

Večerna zarja se je razlila visoko na nebo. Žareči odsev ugaslega solnca je bleдел boljbolj, čim više se je spenjal po nebu. Daleč je segal zadnji pozdrav kraljevega solnca, visoko gori se je izlil v sinjost večernega neba, ki je na nasprotni strani že temnelo in se zagrinjalo v temoten plašč. Večer se je poveznil nad morsko gladino. Zagorele so prve zvezde.

“Ali svetite tudi tam daleč, zvezde? Ali gleda ravno vas še katero oko?”

Zasanjal je France. Mehko mu je bilo pri srcu. Tudi doma je gledal zvezde, a so li bile te? Je li si kdaj mislil, da jih bo kdaj gledal iznad valov, tako daleč od doma — sam, brez doma, brez svojcev — tujec na odprtem, velikem morju, potnik, namenjen na tujo zemljo!

“Pojdi, France, treba večerjat in spat!”

Oglasil se je Ilija. Zamahnil je France z roko, kakor da pošilja tja daleč dol poslednji pozdrav. Potem je odšel za Preličem po stopnicah v dolenje prostore.

XVIII.

Redkokdaj se je zgodilo, da je dobila Lenka pismo. Kdo ji naj tudi piše, ko nima nikogar več? Ko je pogledala naslov in spoznala bratovo pisavo, je hlastno odtrgala zavitek in hotela prebrati kratke vrstice z enim samim pogledom.

Brala je, brala, a v početku ni hotela verjeti, kar je stalo v pismu. Domislila se je, da je šla pred nekaj dnevi mimo okna in je videla, kako sta korakala po stezi navzdol dva moška. Eden je nekaj nesel na rami, drugi se je ozrl nazaj. Potem je čula praviti, da se je Ilija zopet odpotil v Ameriko, a ponj da je prišel popolnoma tuj človek. Izpraševala je ljudi, ki so videli tujca, kak je bil. Povedali so ji, da je bil tak in tak — in tedaj ji je bilo jasno, da je bil tujec njen brat France, da je torej v resnici na poti v Ameriko.

“Vsi smo rojeni v nesrečo in pogubo,” je tožila Lenka.

Hladna je bila nasproti možu. Molče je stopala mimo njega. Vedla se je, kakor bi bil on vsemu kriv.

“Ko bi vedel, kaj namerava! Saj bi mu pomagal, saj nisem tak samogoltnik, kakor piše. Vse to je le Ilijevo delo, delo njegove osvete,” je trdil Jože.

“In če bi ne šlo drugače,” je nadaljeval, “bi kupil jaz hišo od njega, da bi ne prišla v tujo last in da bi ti bila končno izpolnjena želja, da se izseliš od tod.”

"Zdaj je prepozno," je ihto govorila Lenka, "zdaj se ne da več pomagati. Izgubljeno je — vsi smo rojeni v nesrečo in pogubo. Toda tega ne morem verjeti — to ni res, da bi ne imela več rojstnega doma. Tega ni storil France! Ako bi to vedela oče in mati, bi še mirno ne mogla počivati! Brez doma!"

Lenka je stopala po hiši otožna in potrta. Čutila se je osamljeno kakor še nikoli prej. In vendo se ji je zdelo nemogoče, da bi France storil kaj takega, da bi prodal svoj dom tujemu človeku. Morda ji je pisal to samo zaraditega, da jo ozlovolji, da ji napravi nekaj bridkih ur, ker ni obveljala njena želja, naj ostane bratu po očetovi smrti nji določeni delež. Tako je takorekoč ona kriva, da se je zgodilo to, ako se je zgodilo. Ona? Ona pravzaprav ne, ali stari Zaviniščak je zastavil odločno besedo, da mora z Lenko in Jožetom to, kar ji je namenjeno. Stari Zaviniščak je kriv, da je moral France z doma, da je vse prodal tujemu človeku, da nima zdaj Lenka rojstne hiše. A tega ni storil France; gotovo je ukrenil kako drugače, morda je dal hišo le v najem za nekaj let, do tedaj, ko se zopet vrne, oblagodarjen z uspehi svojega truda, svojega znoja.

Preudarjala in razmišljala je Lenka na vse strani, in srd ji je vstajal v duši do starega Zaviniščaka. Branila se je tega čuvstva, zakaj Zaviniščak leži, pokopan v zemlji, v večnem snu. Preko groba ne sme segati sovraštvo, ob grobu se razbije vihar zunanjega sveta. Veličastvo smrti kliče po blagih spominih, po odpuščanju in usmiljenju. A njen srd se je oglašal; segal je preko groba. Ustrašila se je Lenka in se bala, da bi se neblage misli njene duše ne odbile ob gomili in ne zavalovile nazaj, da se z grozo in prokletstvom ne uresniči nad njo in njenim rodom...

Veseljje, ki ga je imela Lenka nad svojim sinom, ljubezen, ki jo je gojila do njega, to oboje je bila edina sladkost v vseh dolgih letih. Ob spominu na sina se je še bolj ustrašila sovraštva, ki ji je vstajalo v duši. Z naporom vseh duševnih sil se je odvrčala od razjarjenih čuvstev, ki so ji pretresala srce, in se z veliko, iskreno ljubeznijo odklepala svojega sinu, ki je v teh dneh še bolj kot prej hrepenela po njem. Kaj bi bilo, ko bi kdaj zvedela, da je tudi njega udarila sovražna sila, da mu je razrušila dom in ga pognala preko domačega praga v tujino, tujca me tujce?

Umreti bi morla od bolesti!

In zakaj je izbrana ravno ona, da jo tako tepe usoda? Ali ni milijonov ljudi, ki so grešni in hudobni, a usoda ne udari po njih! Zakaj si je izbrala ravno njo? Ali bi ne bilo drugače, ko bi nikoli ne poznala sedanjega svojega moža, ko bi ji dali Pavla?

Spomnila se je zopet nanj, na Pavla! Z roko je potegnila po čelu. Pozabljeno bodi, pokopano! Ni hotela nobene misli, ki bi ji otežila vest in provzročila, da bi bila vredna še hujše kazni.

Kadar se je solnčila Jožetova mati zunaj na vrtu, se je sneha ukradla v njeno sobo. Tihota je vladala v nji. Zdela se ji je kot svetišče, ki ne more vane vihar zunanjega sveta. Pokleknila je na klečnico, roke so se ji sklenile, srce se je dvignilo v molitvi. Da bi bilo pokojno spanje vsem, ki so že preminili, da bi vsedobre roke božje porodice odgnale iznad bodočih dni vsak vihar ni oblak — tako ji je prosilo srce. Da bi tisti zlati angelček — njena hčerka, ki si je je toliko želela — izprosila z najčistejšo, z nobenim, niti najmanjšim madežem oskrunjeno dušico pri Stvarniku vsega tega, česar morda na more izprositi njena duša — tako ji je drhtelo v molitvi srce.

Prišle so velike šolske počitnice, in Frice se je pripeljal iz Zagreba. Lep deček je bil, zdrav in vesel. Vsa hiša je bila polna radosti; kakor bi prišla pomlad, je vse zacvetelo in zavonjalo. Lepše je zazelenelo drevje ob hiši; odpadel je poletni prah — vse je bilo sveže in pomlajeno. In tudi Lenka, mati! Ali koliko večje bi bilo veselje, če bi za bratom tekala tudi sestra, zdrava in vesela, vsa podobna materi! In tako ni bilo tudi pomladno nebo, ki se je razpelo nad domom ob Fricetovem prihodu, brez oblakov. Vsak dan so se nabirali, da ni bila solnčna luč tako čista in jasna. Pobledelo je solnce, tako daleč, tako visoko se je dvignil spomin izza preteklih, trpljenja polnih dni.

Da se prepričata, kaj je res in kaj ni res v Fricetovem pismu, sta sklenila Lenka in Jože, da se popeljeta v Kranj. Čakala sta le sinovega prihoda.

Ko se je vrnil Frice, so mu dali starši teden dni časa, da se je oddahnil od šolskega uka in se razigral doma. Visoko se je že pospel v rasti. Oboroževal se je z lesenim mečem in klical vaško mladino pred se, da jo je naravnaval v vrste in jo vadal vojaških vaj. Vaška mladina se je izpočetka ogibala gosposkega zagrebškega učenca, a ta jo je znal tako z odločnostjo kakor s prijaznostjo privabiti k sebi, da so vsak dan vojevali velike bitke ob hiši, po vasi in bližnjih travnikih. Zdaj niso več metali kamenja in prahu za njim, zdaj je bil Frice odločnejši in krepkejši, in pokoraval se mu je ves mladi vaški zadrž. Zaman so starši klicali otroke domov, zaman so jih pretepavali, braneč jim dotike in prijateljstva z Zaviniščakovim sinom, ki ga niso marali zaradi očeta. Osvojil si je mladež, nagnjenje do njega in do njegovih veselih, izpremembe polnih iger je bilo večje nego poslušnost do staršev.

(Dalje prihodnjič.)